

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं

Contents

1	TS 4.1.1.1	5
2	TS 4.1.1.2	6
3	TS 4.1.1.3	7
4	TS 4.1.1.4	8
5	TS 4.1.2.1	8
6	TS 4.1.2.2	9
7	TS 4.1.2.3	10
8	TS 4.1.2.4	11
9	TS 4.1.2.5	12
10	TS 4.1.3.1	13
11	TS 4.1.3.2	14
12	TS 4.1.3.3	15
13	TS 4.1.3.4	16

14	TS 4.1.4.1	17
15	TS 4.1.4.2	18
16	TS 4.1.4.3	19
17	TS 4.1.4.4	20
18	TS 4.1.5.1	20
19	TS 4.1.5.2	21
20	TS 4.1.5.3	22
21	TS 4.1.5.4	23
22	TS 4.1.6.1	24
23	TS 4.1.6.2	25
24	TS 4.1.6.3	26
25	TS 4.1.7.1	27
26	TS 4.1.7.2	28
27	TS 4.1.7.3	29

28	TS 4.1.7.4	30
29	TS 4.1.8.1	30
30	TS 4.1.8.2	31
31	TS 4.1.8.3	32
32	TS 4.1.8.4	33
33	TS 4.1.8.5	34
34	TS 4.1.8.6	35
35	TS 4.1.9.1	36
36	TS 4.1.9.2	37
37	TS 4.1.9.3	38
38	TS 4.1.10.1	39
39	TS 4.1.10.2	40
40	TS 4.1.10.3	41
41	TS 4.1.10.4	41

42	TS 4.1.10.5	42
43	TS 4.1.11.1	43
44	TS 4.1.11.2	44
45	TS 4.1.11.3	45
46	TS 4.1.11.4	46

1 TS 4.1.1.1

TS 4.1.1.1

Samhita Paata

युञ्जानः प्रथमं मनस्तत्त्वाय सविता धियः । अग्निं ज्योतिर्निचाय्यं पृथिव्या अद्भ्या ऽभरत् ॥
 युत्तवाय मनसा देवान् सुवर्यतो धिया दिवं । बृहज्ज्योतिः करिष्यतः सविता प्रसुवाति तान् ॥
 युक्तेन मनसा वयं देवस्य सवितुः सवे । सुवर्गेयाय शक्त्यै ॥ युञ्जते मन उत युञ्जते धियो विप्रा
 विप्रस्य बृहतो विपश्चितः । वि होत्रा दधे वयुना विदेक इन् - []

Pada Paata

युञ्जानः । प्रथमम् । मनः । तत्त्वाय । सविता । धियः ॥ अग्निम् । ज्योतिः । निचाय्येति
 नि - चाय्यं । पृथिव्याः । अधि । एति । अभरत् ॥ युत्तवाय । मनसा । देवान् । सुवः ।
 यतः । धिया । दिवम् ॥ बृहत् । ज्योतिः । करिष्यतः । सविता । प्रेति । सुवाति । तान्
 ॥ युक्तेन । मनसा । वयम् । देवस्य । सवितुः । सवे ॥ सुवर्गेयायेति सुवः - गेयाय ।
 शक्त्यै ॥ युञ्जते । मनः । उत । युञ्जते । धियः । विप्राः । विप्रस्य । बृहतः । विपश्चितः
 ॥ वीति । होत्राः । दधे । वयुनाविदिति वयुन - वित् । एकः । इत् ।

2 TS 4.1.1.2

TS 4.1.1.2

Samhita Paata

म॒ही दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ परि॑ष्टुतिः ॥ यु॒जे वां ब्र॒ह्म पू॒र्व्यं नमो॑भि॒र्वि श्लोकां॑ यन्ति प॒थ्येव॑ सू॒राः ।
 शृ॒ण्वन्ति॑ वि॒श्वे अ॒मृत॑स्य पु॒त्रा आ ये॑ धा॒मानि॑ दि॒व्यानि॑ त॒स्थुः ॥ यस्य॑ प्र॒याण॑मन्व॒न्य इ॒द्युर्दे॒वा
 दे॒वस्य॑ म॒हि॒मानु॑मर्चतः । यः पा॒र्थि॒वानि॑ वि॒ममे॑ स ए॒तशो॑ र॒जाऽसि॑ दे॒वः स॒वि॒ता म॒हि॒त्व॒ना ॥ दे॒व
 स॒वितुः॑ प्र॒सु॒व यु॒ज्ञं प्र॒स॒व - []

Pada Paata

म॒ही । दे॒वस्य॑ । स॒वितुः॑ । परि॑ष्टुतिरिति॒ परि॑-स्तुतिः ॥ यु॒जे । वा॒म् । ब्र॒ह्म । पू॒र्व्यम् ।
 नमो॑भि॒रिति॒ नमः॑ - भिः । वी॒ति । श्लोकाः॑ । यन्ति॑ । प॒थ्या । इ॒व । सू॒राः ॥ शृ॒ण्वन्ति॑
 । वि॒श्वे । अ॒मृत॑स्य । पु॒त्राः । ए॒ति । ये । धा॒मानि॑ । दि॒व्यानि॑ । त॒स्थुः ॥ यस्य॑ ।
 प्र॒याण॑मिति॒ प्र - या॒नम् । अ॒न्विति॑ । अ॒न्ये । इ॒त् । य॒युः । दे॒वाः । दे॒वस्य॑ । म॒हि॒मानम्
 । अ॒र्चतः॑ ॥ यः । पा॒र्थि॒वानि॑ । वि॒ममे॑ इति॒ वि - म॒मे । सः । ए॒तशः॑ । र॒जाऽसि॑ ।
 दे॒वः । स॒वि॒ता । म॒हि॒त्व॒नेति॒ म॒हि॒त्व॒ना ॥ दे॒व । स॒वितुः॑ । प्रे॒ति । सु॒व । य॒ज्ञम् । प्रे॒ति । सु॒व ।

3 TS 4.1.1.3

TS 4.1.1.3

Samhita Paata

य॒ज्ञप॑तिं॒ भगा॑य दि॒व्यो ग॑न्ध॒र्वः । के॒त॒पूः के॑त॒न्नः पु॑नातु वा॒चस्प॑ति॒र्वाच॑म॒द्य स्व॑दाति नः ॥ इ॒मं
नो॑ दे॒व स॑वि॒तर्य॑ञ्चं प्र॒सुव॑ दे॒वायु॑व॒ः स॒खिवि॑द॒ः स॒त्राजि॑तं॒ धन॑जि॒तः सु॑व॒र्जितं॑ ॥ ऋ॒चा स्तोम॑ः
सम॑र्द्धय गा॒य॒त्रेण॑ रथ॒न्तरं॑ । बृ॒हद्-गा॑य॒त्रव॑र्त॒नि ॥ दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ ऽश्वि॒नोर्बा॑हु॒भ्यां पू॑ष्णो
हस्तो॑भ्यां गा॒य॒त्रेण॑ छ॒न्दसा॑ ऽऽद॑दे॒ऽङ्गिर॑स्वद॒भिर॑सि॒ नारि॑ - []

Pada Paata

य॒ज्ञप॑तिमि॒तिं य॒ज्ञ - प॒तिम् । भगा॑य । दि॒व्यः । ग॑न्ध॒र्वः ॥ के॒त॒पूरि॑तिं के॒त - पूः । के॑त॒म् ।
नः । पु॒नातु॑ । वा॒चः । प॒तिः । वा॒चम् । अ॒द्य । स्व॑दा॒ति । नः ॥ इ॒मम् । नः । दे॒व ।
स॒वि॒तुः । य॒ज्ञम् । प्रे॒तिं । सु॒व॒ । दे॒वायु॑वमि॒तिं दे॒व - यु॒वम् । स॒खिवि॑दमि॒तिं स॒खि - वि॑द॒म् ।
। स॒त्राजि॑तमि॒तिं स॒त्र - जि॑त॒म् । ध॒न॒जि॑तमि॒तिं ध॒न - जि॑त॒म् । सु॒व॒र्जि॑तमि॒तिं सु॒वः-जि॑त॒म् ॥
ऋ॒चा । स्तोम॑म् । समि॒तिं । अ॒र्द्धय॑ । गा॒य॒त्रेण॑ । र॒थ॒न्त॒रमि॑तिं रथं - त॒रम् ॥ बृ॒हत् ।
गा॒य॒त्रव॑र्त॒नीतिं॑ गा॒य॒त्र - व॑र्त॒नि ॥ दे॒वस्य॑ । त्वा । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र - स॒वे । अ॒श्विनोः॑
। बा॑हु॒भ्यामि॑तिं बा॑हु - भ्या॒म् । पू॑ष्णः । हस्तो॑भ्याम् । गा॒य॒त्रेण॑ । ए॒ति । द॒दे ।
अ॒ङ्गिर॑स्वत् । अ॒भिः । अ॒सि । नारि॑ः ।

4 TS 4.1.1.4

TS 4.1.1.4

Samhita Paata

-रसि पृथिव्याः सुधस्थादग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदा भरु त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा ऽऽददेऽङ्गिरस्वद्-बभ्रिरसि नारिरसि त्वया वयः सुधस्थ आग्निः शकेम खनितुं पुरीष्यं जागतेन त्वा छन्दसा ऽऽददेऽङ्गिरस्व-द्वस्त आधाय सविता बिभ्रदभिः हिरण्ययी । तया ज्योतिरजस्र-मिदग्निं खात्वी न आ भ्रानुष्टुभेन त्वा छन्दसा () ऽऽददेऽङ्गिरस्वत् ॥

Pada Paata

असि । पृथिव्याः । सुधस्थादिति सुध - स्थात् । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । एति । भरु । त्रैष्टुभेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् । बभ्रिः । असि । नारिः । असि । त्वया । वयम् । सुधस्थ इति सुध - स्थे । एति । अग्निम् । शकेम् । खनितुम् । पुरीष्यम् । जागतेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् । हस्तै । आधायेत्या - धाय । सविता । बिभ्रत् । अभ्रिम् । हिरण्ययीम् ॥ तया । ज्योतिः । अजस्रम् । इत् । अग्निम् । खात्वी । नः । एति । भरु । आनुष्टुभेनेत्यानु - स्तुभेन । त्वा । छन्दसा () । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् ॥

5 TS 4.1.2.1

TS 4.1.2.1

Samhita Paata

इमाम॑गृ॒भ्णन् र॒शना॑मृ॒तस्य॑ पूर्॒व आ॒युषि॑ वि॒दथे॑षु क॒व्या । तया॑ दे॒वाः सु॒तमा॑ ब॒भूवुः॑ ऋ॒तस्य॑
 सामे॑न्थ॒ सुर॑मा॒रप॑न्ती ॥ प्र॒तूर्त॑ वा॒जिन्ना॑ द्र॒व वरि॑ष्ठाम॒नु स॑व॒त ॥ दि॒वि ते॒ जन्म॑ प॒रम॑म॒न्तरि॑क्षे
 नाभिः॑ पृथि॒व्यामधि॑ योनिः॑ ॥ यु॒ञ्जाथा॑ः रा॒सभं॑ यु॒वम॑स्मिन् यामे॑ वृष॒ण्वसू॑ । अ॒ग्निं भ॑र॒न्तम॑स्म॒युं
 ॥ यो॒गेयो॒गे त॒वस्तरि॑ वा॒जेवा॑जे ह॒वाम॑हे । स॒खाय॑ इन्द्र॒म॒तये॑ ॥ प्र॒तूर्व॑- []

Pada Paata

इ॒माम् । अ॒गृ॒भ्णन् । र॒शना॑म् । ऋ॒तस्य॑ । पूर्॒व । आ॒युषि॑ । वि॒दथे॑षु । क॒व्या ॥ तया॑ ।
 दे॒वाः । सु॒तम् । एति॑ । ब॒भूवुः॑ । ऋ॒तस्य॑ । साम॑न् । सुर॑म् । आ॒रप॑न्तीत्या॑ - र॒प॑न्ती ॥
 प्र॒तूर्त॑मिति॑ प्र - तूर्त॑म् । वा॒जिन्ना॑ । एति॑ । द्र॒व । वरि॑ष्ठाम् । अ॒न्विति॑ । स॑व॒तमिति॑ सं - व॒तम्
 ॥ दि॒वि । ते॒ । जन्म॑ । प॒रम॑म् । अ॒न्तरि॑क्षे । नाभिः॑ । पृथि॒व्याम् । अधी॑ति । योनिः॑ ॥
 यु॒ञ्जाथा॑म् । रा॒सभ॑म् । यु॒वम् । अ॒स्मिन् । यामे॑ । वृष॒ण्वसू॑ इति॑ वृष॒ण - व॒सू ॥ अ॒ग्निम् ।
 भ॑र॒न्तम् । अ॒स्म॒युमि॒त्य॑स्म - युम् ॥ यो॒गेयो॒ग इति॑ यो॒गे - यो॒गे । त॒वस्तरि॑मिति॑ त॒वः - त॒रम्
 । वा॒जेवा॑जे इति॑ वा॒जे - वा॒जे । ह॒वाम॑हे ॥ स॒खायः॑ । इन्द्र॒म् । अ॒तये॑ ॥ प्र॒तूर्व॑मिति॑ प्र - तूर्व॑म् ।

6 TS 4.1.2.2

TS 4.1.2.2

Samhita Paata

-न्नेह्य॑व॒क्राम॑न्न॒शस्ती॑ रु॒द्रस्य॑ गा॒णप॑त्यान् मयो॒भूरेहि॑ । उ॒र्वन्तरि॑क्ष॒मन्वि॑हि स्व॒स्ति ग॑व्यूति॒रभ॑यानि

कृण्वन् ॥ पूष्णा स॒युजां स॒ह । पृथि॒व्याः स॒धस्था॑द॒ग्निं पु॑रि॒ष्य-म॒ङ्गिर॒स्व-द॒च्छे॑ह्य॒ग्निं पु॑री॒ष्य -
म॒ङ्गिर॒स्व-द॒च्छे॑मोऽ॒ग्निं पु॑री॒ष्य-म॒ङ्गिर॒स्व-द॒भरि॑ष्यामोऽ॒ग्निं पु॑री॒ष्य-म॒ङ्गिर॒स्व-द॒भरामः॑ ॥ अ॒न्व॒ग्निरु॑षसा-
म॒ग्रम॑ख्य-द॒न्वहा॑नि प्रथ॒मो जा॒तवे॑दाः । अ॒नु सूर्य॑स्य - []

Pada Paata

एति॑ । इ॒हि । अ॒व॒क्राम॑न्नित्य॒व - क्राम॑न् । अश॑स्तीः । रु॒द्रस्य॑ । गा॒णप॑त्यादि॒ति गा॒ण - प॒त्यात्
। म॒योभू॑रिति॒ मयः॑ - भूः । एति॑ । इ॒हि ॥ उ॒रु । अ॒न्तरि॑क्षम् । अ॒न्विति॑ । इ॒हि । स्व॒स्तिगं॑-
व्यू॒तिरिति॑ स्व॒स्ति - ग॒व्यूतिः॑ । अ॒भ्यानि॑ । कृण्वन् ॥ पूष्णा । स॒युजे॑ति॒ स - यु॒जा । स॒ह ॥
पृथि॒व्याः । स॒धस्था॑दि॒ति स॒ध - स्था॒त् । अ॒ग्निम् । पु॒रि॒ष्यम् । अ॒ङ्गिर॒स्वत् । अ॒च्छ । इ॒हि ।
अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ङ्गिर॒स्वत् । अ॒च्छ । इ॒मः । अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ङ्गिर॒स्वत् । भ॒रि॒-
ष्या॒मः । अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ङ्गिर॒स्वत् । भ॒रा॒मः ॥ अ॒न्विति॑ । अ॒ग्निः । उ॒षसा॑म् । अ॒ग्रम्
। अ॒ख्यत् । अ॒न्विति॑ । अ॒हा॒नि । प्र॒थमः॑ । जा॒तवे॑दा इति॒ जा॒त - वे॒दाः ॥ अ॒न्विति॑ । सूर्य॑स्य ।

7 TS 4.1.2.3

TS 4.1.2.3

Samhita Paata

पु॒त्रा च॑ र॒श्मीन॑नु द्यावापृथि॒वी आ त॑तान ॥ आ॒गत्य॑ वा॒ज्यद्ध॑नः सर्वा॒ मृधो॑ विधू॒नुते॑ । अ॒ग्निः
स॒धस्थे॑ मह॒ति चक्षु॑षा॒ नि चि॑कीषते ॥ आ॒क्रम्य॑ वाजिन् पृथि॒वीम॒ग्निमि॑च्छ रु॒चा त्वं । भूम्यां॑
वृ॒त्वाय॑ नो ब्रूहि॒ यतः॑ खना॑म॒ तं व॒यं ॥ द्यौस्ते॑ पृ॒ष्ठं पृथि॒वी स॒धस्थ॑मा॒त्मा ऽन्तरि॑क्षः समु॒द्रस्ते॑

योनिः । विख्याय चक्षुषा त्वमभि तिष्ठ- []

Pada Paata

पुरुत्रेति पुरु - त्रा । च । रश्मीन् । अन्विति । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । एति ।
ततान् ॥ आगत्येत्या - गत्य । वाजी । अद्धनः । सर्वाः । मृधः । वीति । धूनुते ॥ अग्निम्
। सुधस्थ इति सुध - स्थे । महति । चक्षुषा । नीति । चिकीषते ॥ आक्रम्येत्या - क्रम्य ।
वाजिन् । पृथिवीम् । अग्निम् । इच्छ । रुचा । त्वम् ॥ भूम्याः । वृत्वाय । नः । ब्रूहि ।
यतः । खनाम । तम् । वयम् ॥ द्यौः । ते । पृष्ठम् । पृथिवी । सुधस्थमिति सुध - स्थम्
। आत्मा । अन्तरिक्षम् । समुद्रः । ते । योनिः ॥ विख्यायेति वि - ख्याय । चक्षुषा ।
त्वम् । अभीति । तिष्ठ ।

8 TS 4.1.2.4

TS 4.1.2.4

Samhita Paata

पृतन्यतः ॥ उत्क्राम महते सौभगाया-स्मादास्थानाद् द्रविणोदा वाजिन् । वयः स्याम सुमतौ
पृथिव्या अग्निं खनिष्यन्त उपस्थे अस्याः ॥ उदक्रमीद् द्रविणोदा वाज्यर्वाऽकः स लोकः सुकृतं
पृथिव्याः । ततः खनेम सुप्रतीकमग्निः सुवो रुहाणा अधि नाकं उत्तमे ॥ अपो देवीरुपं सृज
मधुमतीरयक्ष्मायं प्रजाभ्यः । तासां स्थानादुज्जिहता-मोषधयः सुपिप्पलाः ॥ जिघर्म्य- []

Pada Paata

पृ॒त॒न्य॒तः ॥ उ॒दि॒ति॑ । क्रा॒म॒ । म॒ह॒ते । सौ॒भ॒गाय॑ । अ॒स्मात् । आ॒स्थाना॒दि॒त्याँ - स्था॒नात् ।
 । द्र॒वि॒णो॒दा इति॑ द्रविणः - दाः । वा॒जि॒न् ॥ व॒यम् । स्या॒म॒ । सु॒म॒तावि॒ति॑ सु - म॒तौ ।
 पृ॒थि॒व्याः । अ॒ग्नि॒म् । ख॒नि॒ष्यन्तः॑ । उ॒प॒स्थ॒ इत्यु॒प - स्थे॑ । अ॒स्याः ॥ उ॒दि॒ति॑ । अ॒क्र॒मीत् ।
 द्र॒वि॒णो॒दा इति॑ द्रविणः - दाः । वा॒जी । अ॒र्वा॑ । अ॒कः॑ । सः । लो॒कम् । सु॒कृ॒त॒मि॒ति॑ सु॒कृ॒त॒म् ।
 । पृ॒थि॒व्याः ॥ ततः॑ । ख॒ने॒म् । सु॒प्र॒ती॒क॒मि॒ति॑ सु॒प्र॒ती॒क॒म् । अ॒ग्नि॒म् । सु॒वः॑ । रु॒हा॒णाः ।
 अ॒धी॒ति॑ । ना॒कै॑ । उ॒त्त॒म॒ इत्यु॒त् - त॒मे ॥ अ॒पः॑ । दे॒वीः । उ॒पे॒ति॑ । सृ॒ज॒ । म॒धु॒म॒ती॒रि॒ति॑ म॒धु॒
 - म॒तीः॑ । अ॒य॒क्ष्मा॒य॑ । प्र॒जा॒भ्य॒ इति॑ प्र॒जा॒भ्यः॑ ॥ ता॒सा॑म् । स्था॒नात् । उ॒दि॒ति॑ । जि॒ह॒ता॒म् ।
 । ओष॑धयः । सु॒पि॒प्प॒ला इति॑ सु - पि॒प्प॒लाः ॥ जिघ॑र्मि ।

9 TS 4.1.2.5**TS 4.1.2.5****Samhita Paata**

-ग्निं॑ मन॑सा घृ॒तेन॑ प्र॒ति॒क्ष्यन्तं॑ भु॒वनानि॑ वि॒श्वाँ । पृ॒थुं ति॑र॒श्वा वय॑सा बृ॒हन्तं॑ व्य॒चि॑ष्ठ॒मन्नं॑ र॒भ॒सं
 वि॒दा॒नं ॥ आ॒ त्वा॑ जिघ॑र्मि वच॑सा घृ॒तेना॑ऽर॒क्षसा॑ मन॑सा तज्जु॑षस्व । मर्य॑श्रीः स्पृ॒ह्यद् व॑र्णो
 अ॒ग्नि॒र्नाऽभि॑मृ॒शे त॒नुवा॑ जर॒ह॒षाणः॑ ॥ परि॑ वाज॑पतिः क॒विर॒ग्निर् ह॒व्यान्त्य॑क्रमीत् । दध॑द् रत्नानि
 दा॒शुषे॑ ॥ परि॑ त्वाऽग्ने॑ पु॒रं व॒यं वि॒प्रः सह॑स्य धीमहि । धृ॒षद् व॑र्णं दि॒वेदि॑वे भे॒त्तारं॑ () भङ्गु॑राव॑तः
 ॥ त्वम॑ग्ने द्यु॒भि॒स्त्व॒मा॑शु॒क्षणि॑स्त्व॒म॒द्भ्यस्त्व॒म॒श्म॑न॒स्परि॑ । त्वं व॑नै॒भ्य॒ स्त्वमो॑ष॒धी॒भ्य॒ स्त्वं नृ॑णां
 नृ॒पते॑ जायसे शुचिः ॥

Pada Paata

अ॒ग्निम् । मन॑सा । घृ॒तेन॑ । प्र॒ति॒क्ष्यन्त॑मि॒तिं प्रति - क्ष्यन्त॑म् । भुव॑नानि । वि॒श्वो ॥ पृ॒थुम् ।
 ति॒र॒श्वा । वय॑सा । बृ॒हन्त॑म् । व्यचि॑ष्ठम् । अन्न॑म् । र॒भ॒सम् । वि॒दा॒नम् ॥ ए॒ति॑ ।
 त्वा । जि॒घ॒र्षि॑ । वच॑सा । घृ॒तेन॑ । अ॒र॒क्षसा॑ । मन॑सा । तत् । जु॒ष॒स्व ॥ मर्य॑श्रीरि॒ति॑
 मर्य॑श्रीः । स्पृ॒ह॒य॒द्वर्ण॑ इति॑ स्पृ॒ह॒य॒त् - वर्णः॑ । अ॒ग्निः । न । अ॒भि॒मृ॒श इत्य॑भि - मृ॒शे॑ ।
 त॒नुवा॑ । ज॒र॒ह॒षाणः॑ ॥ प॒रीति॑ । वाज॑पतिरि॒ति॑ वाज॑ - प॒तिः॑ । क॒विः । अ॒ग्निः । ह॒व्यानि॑
 । अ॒क्र॒मी॒त् ॥ दध॑त् । रत्ना॑नि । दा॒शुषे॑ ॥ प॒रीति॑ । त्वा । अ॒ग्ने । पु॒रम् । व॒यम् ।
 वि॒प्रम् । स॒ह॒स्य॒ । धी॒म॒हि ॥ धृ॒ष॒द्वर्ण॑मि॒ति॑ धृ॒ष॒त् - वर्ण॑म् । दि॒वेदि॑व इति॑ दि॒वे - दि॒वे॑ ।
 भे॒त्ता॒रम् () । भ॒ङ्ग॒राव॑त् इति॑ भ॒ङ्ग॒र - व॒त् ॥ त्वम् । अ॒ग्ने । द्यु॒भिरि॑ति॒ द्यु - भिः॑ । त्वम् ।
 आ॒शु॒शु॒क्षणिः॑ । त्वम् । अ॒द्भ्य इत्य॑त् - भ्यः॑ । त्वम् । अ॒श्म॑नः । परि॑ ॥ त्वम् । व॒नै॒भ्यः॑ ।
 त्वम् । ओष॑धी॒भ्य इत्योष॑धि - भ्यः॑ । त्वम् । नृ॒णाम् । नृ॒प॒त इति॑ नृ॒प॒ते॑ । जा॒य॒से॑ । शुचिः॑ ॥

10 TS 4.1.3.1**TS 4.1.3.1****Samhita Paata**

दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒स॒वै॒ऽश्विनो॑ ब॒र्हा॒भ्यां॑ पू॒ष्णो ह॒स्ता॒भ्यां॑ पृ॒थि॒व्याः स॒ध॒स्थे॒ऽग्निं पुं॒री॒ष्यं-म॒ङ्गि॒र॒स्वत्
 ख॑नामि ॥ ज्योति॑ष्मन्तं त्वा॒ऽग्ने सु॒प्र॒ती॒क॒म॒ज॑क्षेण भा॒नुना॑ दी॒द्यानं॑ । शि॒वं प्र॒जा॒भ्यो॒ऽहि॑ः सन्तं पृ॒-
 थि॒व्याः स॒ध॒स्थे॒ऽग्निं पुं॒री॒ष्यं -म॒ङ्गि॒र॒स्वत् ख॑नामि ॥ अ॒पां पृ॒ष्ठम॑सि स॒प्र॒था उ॒र्व॒ग्निं भ॑रि॒ष्यद॑प॒राव॑पिष्ठं

। वर्द्धमानं॑ म॒ह आ च॑ पु॒ष्करं॑ दि॒वो मा॒त्रया॑ व॒रिणा॑ प्र॒थस्व॑ ॥ शर्म॑ च स्थो- []

Pada Paata

दे॒वस्य॑ । त्वा॒ । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र - स॒वे । अ॒श्विनोः॑ । बा॒हुभ्या॑मि॒ति बा॒हु - भ्या॑म् ।
पू॒ष्णः । ह॒स्ताभ्या॑म् । पृ॒थि॒व्याः । स॒धस्थ॑ इति॑ स॒ध - स्थे॑ । अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ङ्गिर॑स्वत्
। ख॒नामि॑ ॥ ज्योति॑ष्मन्तम् । त्वा॒ । अ॒ग्ने । सु॒प्रती॑कमि॒ति सु - प्रती॑कम् । अज॑स्रेण । भा॒नुना॑
। दी॒द्यान॑म् ॥ शि॒वम् । प्र॒जाभ्य॑ इति॑ प्र - जा॒भ्यः । अहि॑सन्तम् । पृ॒थि॒व्याः । स॒धस्थ॑ इति॑
स॒ध - स्थे॑ । अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ङ्गिर॑स्वत् । ख॒नामि॑ ॥ अ॒पाम् । पृ॒ष्ठम् । अ॒सि । स॒प्रथा॑
इति॑ स - प्र॒थाः । उ॒रु । अ॒ग्निम् । भ॒रि॒ष्यत् । प॑रावपि॒ष्ठमि॒त्यप॑रा - व॒पि॒ष्ठम् ॥ वर्द्ध॑मानम्
। म॒हः । ए॒ति । च॒ । पु॒ष्कर॑म् । दि॒वः । मा॒त्रया॑ । व॒रिणा॑ । प्र॒थस्व॑ ॥ शर्म॑ । च॒ । स्थः॑ ।

11 TS 4.1.3.2

TS 4.1.3.2

Samhita Paata

वर्म॑ च स्थो॒ अच्छि॑द्रे बहु॒ले उ॒भे । व्य॑च॒स्वती॑ सं॒वसा॑थां भ॒र्तम॒ग्निं पु॑री॒ष्यं ॥ सं॒वसा॑थाः सु॒र्विदा॑
स॒मीची॑ उ॒रसा॑ त्मना॑ । अ॒ग्निम॑न्त॒ भ॒रि॒ष्यन्ती॑ ज्योति॑ष्मन्त॒ मज॑स्रमि॒त् ॥ पु॒री॒ष्योऽसि॑ वि॒श्वभ॑राः ।
अथ॑र्वा त्वा प्र॒थमो॑ निर॑मन्थद॒ग्ने ॥ त्वा॒म॒ग्ने पु॒ष्करा॑द॒द्ध्यथ॑र्वा निर॑मन्थत । मू॒र्द्धो वि॒श्वस्य॑ वा॒घतः॑
॥ तमु॑ त्वा दु॒द्ध्यद्भृ॑षिः पु॒त्र ई॒धे- []

Pada Paata

वर्म । च । स्थः । अच्छिद्रे इति । बहुले इति । उभे इति ॥ व्यचस्वती इति । समितिं । वसाथाम् । भर्तम् । अग्निम् । पुरीष्यम् ॥ समितिं । वसाथाम् । सुवर्विदेति सुवः - विदा । समीची इति । उरसा । तमना ॥ अग्निम् । अन्तः । भरिष्यन्ती इति । ज्योतिष्मन्तम् । अजस्रम् । इत् ॥ पुरीष्यः । असि । विश्वभरा इति विश्व - भराः ॥ अथर्वा । त्वा । प्रथमः । निरितिं । अमन्थत् । अग्रे ॥ त्वाम् । अग्रे । पुष्करात् । अधीतिं । अथर्वा । निरितिं । अमन्थत् ॥ मूर्धः । विश्वस्य । वाघतः ॥ तम् । उ । त्वा । दृक्च्यङ् । ऋषिः । पुत्रः । ईधे ।

12 TS 4.1.3.3**TS 4.1.3.3****Samhita Paata**

अथर्वणः । वृत्रहणं पुरन्दुरं ॥ तमुं त्वा पाथ्यो वृषा समीधे दस्युहन्तमं । धनुञ्जयः रणेरणे ॥ सीदं होतुः स्व उं लोके चिकित्वान्थ सादया यज्ञः सुकृतस्य योनौ । देवावीर्देवान् हविषा यजास्यग्रे बृहद्-यजमाने वयो धाः ॥ नि होतां होतृषदने विदानस्त्वेषो दीदिवाः असदथ सुदक्षः । अदब्धव्रत प्रमतिर्वसिष्ठः सहस्रं भरः शुचिजिह्वो अग्निः ॥ सः सीदस्व महाः असि शोचस्व- []

Pada Paata

अथर्वणः ॥ वृत्रहणमिति वृत्र - हनम् । पुरन्दुरमिति पुरं - दुरम् ॥ तम् । उ । त्वा । पाथ्यः

। वृषाँ । समितिं । ईधे । दस्युहन्तममिति दस्यु-हन्तमम् ॥ धनञ्जयमिति धनं - जयम् ।
रणेरण इति रणे-रणे ॥ सीदं । होतुः । स्वे । उ । लोके । चिकित्वान् । सादयं । यश्म् ।
सुकृतस्येति सु-कृतस्यं । योनौ ॥ देवावीरिति देव-अवीः । देवान् । हविषाँ । यजासि । अग्रे
। बृहत् । यजमाने । वयः । धाः ॥ नीतिं । होताँ । होतृषदन् इति होतृ-सदने । विदानः ।
त्वेषः । दीदिवान् । असदुत् । सुदक्ष इति सु - दक्षः ॥ अदब्धव्रत प्रमतिरित्यदब्धव्रत-प्रमतिः
। वसिष्ठः । सहस्रभृन् इति सहस्र-भृन् । शुचिजिह्व इति शुचि - जिह्वः । अग्निः ॥ समितिं ।
सीदस्व । महान् । असि । शोचस्व ।

13 TS 4.1.3.4

TS 4.1.3.4

Samhita Paata

देववीतमः । वि धूममग्ने अरुषं मियेद्व्य सृज प्रशस्त द्रुशतं ॥ जनिष्व हि जेन्यो अग्ने अह्नां
हितो हितेष्वरुषो वनेषु । दमेदमे सप्त रत्ना दधानोऽग्निर्होता नि षसादा यजीयान् ॥

Pada Paata

देववीतम् इति देव - वीतमः ॥ वीतिं । धूमम् । अग्ने । अरुषम् । मियेद्व्य । सृज ।
प्रशस्तेति प्र - शस्त । द्रुशतम् ॥ जनिष्व । हि । जेन्यः । अग्ने । अह्नाम् । हितः ।
हितेषु । अरुषः । वनेषु ॥ दमेदम् इति दमे - दमे । सप्त । रत्ना । दधानः । अग्निः ।
होताँ । नीतिं । ससाद । यजीयान् ॥

14 TS 4.1.4.1

TS 4.1.4.1

Samhita Paata

सं ते वा॒युर्मा॑त॒रिश्वा॑ दधातू॒त्ता॒नायै॑ हृद॒यं॑ यद्वि॒लिष्टं॑ । दे॒वानां॑ यश्चर॑ति प्रा॒णथे॑न॒ तस्मै॑ च दे॒वि व॑ष॒डस्तु॑
तुभ्यं॑ ॥ सुजा॑तो ज्योति॑षा स॒ह शर्म॑ वरू॒थमाऽस॑दः सुवः॑ । वासो॑ अ॒ग्ने वि॒श्वरू॑पः सँव्ययस्व
विभा॑वसो ॥ उदु॑ तिष्ठ स्व॒द्धरा॑वा नो दे॒व्या कृ॒पा । दृशे॑ च भा॒सा बृ॒हता सु॑शु॒क्रनि॒राऽग्ने॑ याहि
सुश॑स्तिभिः ॥

Pada Paata

समि॑ति । ते । वा॒युः । मा॒त॒रिश्वा॑ । दधा॒तु । उ॒त्ता॒नाया॑ इत्यु॒त् - ता॒नायै॑ । हृद॒यम् । यत् ।
वि॒लिष्टमि॑ति वि - लि॒ष्टम् ॥ दे॒वाना॑म् । यः । चर॑ति । प्रा॒णथे॑नेति प्र - अ॒नथे॑न । तस्मै॑ । च
। दे॒वि । व॑ष॒ट् । अ॒स्तु । तुभ्य॑म् ॥ सुजा॑त इति सु-जा॒तः । ज्योति॑षा । स॒ह । शर्म॑ ।
वरू॒थम् । एति॑ । अ॒स॒दः । सुवः॑ ॥ वासः॑ । अ॒ग्ने । वि॒श्वरू॑पमिति विश्व - रू॒पम् । समि॑ति
। व्य॒यस्व॑ । वि॒भा॒वसो॑ इति विभा-व॒सो ॥ उदि॑ति । उ॒ । तिष्ठ॑ । स्व॒द्धरे॑ति सु - अ॒द्धर॑ ।
अव॑ । नः॒ । दे॒व्या । कृ॒पा ॥ दृशे॑ । च॒ । भा॒सा । बृ॒हता॑ । सु॑शु॒क्रनि॒रिति॑ सु - शु॒क्रनिः॑ ।
एति॑ । अ॒ग्ने । या॒हि । सु॒श॒स्तिभि॑रिति सुश॒स्ति - भिः॑ ॥

15 TS 4.1.4.2

TS 4.1.4.2

Samhita Paata

ऊ॒र्ध्व ऊ॒ षु णं ऊ॒तये॑ ति॒ष्ठा दे॒वो न स॑वि॒ता । ऊ॒र्ध्वो वा॒जस्य॑ स॒निता॑ यद॒ञ्जिभि॑-वा॒घद्भि॑-वि॒ह्याम॑हे
॥ स जा॒तो गर्भो॑ अ॒सि रोद॑स्यो॒रग्रे॑ चा॒रुर्विभृ॑त ओष॑धीषु । चि॒त्रः शि॒शुः परि॑ तमा॒स्य॑क्तः प्र
मा॒तृभ्यो॑ अधि॒ कनि॑क्रद॒द्राः ॥ स्थि॒रो भ॑व वी॒ङ्ग॒ आ॒शुर्भ॑व वा॒ज्य॑र्व॒न् । पृ॒थुर्भ॑व सु॒षद॑स्त्वम॒ग्नेः
पु॒रीष॑वा॒हनः ॥ शि॒वो भ॑व - []

Pada Paata

ऊ॒र्ध्वः । उ॒ । स्वि॒तिं । नः॒ । ऊ॒तये॑ । ति॒ष्ठ । दे॒वः । न । स॒वि॒ता ॥ ऊ॒र्ध्वः । वा॒जस्य॑
। स॒निता॑ । यत् । अ॒ञ्जिभि॑रि॒त्यञ्जि॑ - भिः । वा॒घद्भि॑रि॒ति वा॒घत् - भिः । वि॒ह्याम॑ह इति॑ वि
- ह्याम॑हे ॥ सः । जा॒तः । गर्भः॑ । अ॒सि । रोद॑स्योः । अ॒ग्रे । चा॒रुः । विभृ॑त इति॑ वि -
भृ॒तः । ओष॑धीषु ॥ चि॒त्रः । शि॒शुः । प॒रीति॑ । तमा॒सी । अ॒क्तः । प्रे॒तिं । मा॒तृभ्य॑ इति॑
मा॒तृ - भ्यः । अधी॑ति । कनि॑क्रदत् । गाः ॥ स्थि॒रः । भ॒व । वी॒ङ्ग इति॑ वी॒डु - अ॒ङ्गः ।
आ॒शुः । भ॒व । वा॒जी । अ॒र्वन् ॥ पृ॒थुः । भ॒व । सु॒षद॑ इति॑ सु - स॒दः । त्वम् । अ॒ग्नेः ।
पु॒रीष॑वा॒हन इति॑ पु॒रीष॑ - वा॒हनः ॥ शि॒वः । भ॒व ।

16 TS 4.1.4.3

TS 4.1.4.3

Samhita Paata

प्र॒जाभ्यो॑ मा॒नु॒षी॑भ्य॒स्त्वम॑ङ्गिरः । मा द्यावा॑पृथि॒वी अ॒भि शू॑शुचो॒ माऽन्तरि॑क्षं मा वन॒स्पती॑न् ॥
 प्रैतुं वा॒जी क॒र्निक्र॑दु-न्नानंदुद्-रासंभः॑ प॒त्वा । भर॑न्न॒ग्निं पु॑री॒ष्यं मा पा॒द्यायु॑षः पु॒रा ॥ रासं॑भो वां
 क॒र्निक्र॑दुथ सु॒यु॒क्तो वृ॑षणा॒ रथे॑ । स वा॑म॒ग्निं पु॑री॒ष्यमा॑शु॒र्दूतो व॑हादितः ॥ वृषा॑ऽग्निं वृष॑णं भर॑न्न॒पां
 गर्भ॑ः समु॒द्रियं॑ । अ॒ग्न आ या॑हि- []

Pada Paata

प्र॒जाभ्य॑ इति॑ प्र - जाभ्यः॑ । मा॒नु॒षी॑भ्यः । त्वम् । अ॒ङ्गिरः॑ ॥ मा । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑ द्यावा॑
 - पृथि॒वी । अ॒भीति॑ । शू॑शुचः । मा । अ॒न्तरि॑क्षम् । मा । वन॒स्पती॑न् ॥ प्रैति॑ । एतु
 । वा॒जी । क॒र्निक्र॑दत् । नानंदत् । रासंभः॑ । प॒त्वा ॥ भर॑न्न । अ॒ग्निम् । पु॑री॒ष्यम् ।
 मा । पा॒दि । आ॒यु॑षः । पु॒रा ॥ रासं॑भः । वा॒म् । क॒र्निक्र॑दत् । सु॒यु॒क्त इति॑ सु - यु॒क्तः
 । वृ॑षणा॒ । रथे॑ ॥ सः । वा॒म् । अ॒ग्निम् । पु॑री॒ष्यम् । आ॒शुः । दू॒तः । व॒हात् । इतः॑
 ॥ वृषा॑ । अ॒ग्निम् । वृष॑णम् । भर॑न्न । अ॒पाम् । गर्भ॑म् । समु॒द्रिय॑म् ॥ अ॒ग्नै । एति॑ । या॒हि ।

17 TS 4.1.4.4

TS 4.1.4.4

Samhita Paata

वी॒तय॑ ऋ॒तः स॒त्यं ॥ ओष॑धयः प्र॒ति गृ॒हीताऽग्नि॑मे॒तः शि॒वमा॒यन्त॑म॒भ्यत्र॑ यु॒ष्मान् । व्यस्य॑न् विश्वा॒
अम॑ती॒ररा॑ती-नि॒षीद॑न्नो॒ अप॑ दु॒र्मतिः॑ ह॒नत् ॥ ओष॑धयः प्र॒ति मो॒दद्ध॑मे॒नं पु॒ष्पाव॑तीः सु॒पिप्प॒लाः ।
अ॒यं वो॒ गर्भ॑ ऋ॒त्वियः॑ प्र॒त्नः स॒धस्थ॑मा ऽस॑दत् ॥

Pada Paata

वी॒तयै॑ । ऋ॒तम् । स॒त्यम् ॥ ओष॑धयः । प्र॒तीति॑ । गृ॒हीत॑ । अ॒ग्निम् । ए॒तम् । शि॒वम् ।
आ॒यन्त॑मित्यौ - यन्त॑म् । अ॒भीति॑ । अ॒त्र । यु॒ष्मान् ॥ व्यस्य॑न्निति॑ वि - अस्य॑न्न । विश्वाः॑ ।
अम॑तीः । अ॒रातीः । नि॒षीद॑न्नि ति॑ नि - सीद॑न्न । नः॑ । अ॒पेति॑ । दु॒र्मति॑मिति॑ दुः- म॒तिम् ।
ह॒नत् ॥ ओष॑धयः । प्र॒तीति॑ । मो॒दद्ध॑म् । ए॒नम् । पु॒ष्पाव॑तीरिति॑ पु॒ष्प - व॒तीः । सु॒पिप्प॒ला
इति॑ सु - पिप्प॒लाः ॥ अ॒यम् । वः॑ । गर्भः॑ । ऋ॒त्वियः॑ । प्र॒त्नम् । स॒धस्थ॑मिति॑ स॒ध-स्थ॑म्
। ए॒ति॑ । अ॒सद॑त् ॥

18 TS 4.1.5.1

TS 4.1.5.1

Samhita Paata

वि पाजसा पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्विषो रक्षसो अमीवाः । सुशर्मणो बृहतः शर्मणि स्यामग्नेरहः
सुहवस्य प्रणीतौ ॥ आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ॥ यो वः
शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः ॥ तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय
जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥ मित्रः - []

Pada Paata

वीति । पाजसा । पृथुना । शोशुचानः । बाधस्व । द्विषः । रक्षसः । अमीवाः ॥ सु-
शर्मण इति सु - शर्मणः । बृहतः । शर्मणि । स्याम् । अग्नेः । अहम् । सुहवस्येति
सु-हवस्य । प्रणीताविति प्र-नीतौ ॥ आपः । हि । स्थ । मयोभुव इति मयः-भुवः । ताः
। नः । ऊर्जे । दधातु ॥ महे । रणाय । चक्षसे ॥ यः । वः । शिवतम इति शिव-
तमः । रसः । तस्य । भाजयत । इह । नः ॥ उशतीः । इव । मातरः ॥ तस्मै ।
अरम् । गमाम् । वः । यस्य । क्षयाय । जिन्वथ ॥ आपः । जनयथ । च । नः ॥ मित्रः ।

19 TS 4.1.5.2

TS 4.1.5.2

Samhita Paata

सः सृज्यं पृथिवीं भूमिं च ज्योतिषा सह । सुजातं जातवेदसमग्निं वैश्वानरं विभुं ॥ अयक्ष्माय त्वा
सः सृजामि प्रजाभ्यः । विश्वे त्वा देवा वैश्वानराः सः सृजन्त्वा-नुष्टुभेन छन्दसाऽङ्गिरस्वत् ॥
रुद्राः सभृत्यं पृथिवीं बृहज्ज्योतिः समीधिरे । तेषां भानुरजस्र इच्छुक्रो देवेषु रोचते ॥ सः सृष्टां

वसु॑भी रु॒द्रैर्द्वि॑रैः" कर्म॑ण्यां मृदं॑ । हस्ता॑भ्यां मृ॒द्वीं कृ॒त्वा सि॑नीवा॒ली क॑रोतु - []

Pada Paata

सः॑सृज्येति॑ सं - सृज्य॑ । पृथि॑वीम् । भूमि॑म् । च॑ । ज्योति॑षा । सु॒ह ॥ सुजा॑तमिति॑ सु - जा॒तम् । जा॒तवे॑दसमिति॑ जा॒तवे॑दसम् । अ॒ग्निम् । वैश्व॑ान॒रम् । वि॒भुमि॑ति॒ वि - भु॑म् ॥ अ॒यक्ष्मा॑य॒ । त्वा॒ । समि॑ति॒ । सृजा॑मि॒ । प्र॒जाभ्य॑ इति॑ प्र॒जाभ्यः॑ ॥ विश्वे॑ । त्वा॒ । दे॒वाः । वैश्व॑ान॒राः । समि॑ति॒ । सृज॑न्तु । आनु॑ष्टु॒भेनेत्यानु॑-स्तु॒भेन॑ । छन्द॑सा । अ॒ङ्गिर॑स्वत् ॥ रु॒द्राः । स॒भृत्ये॑ति॒ सं - भृ॑त्य॒ । पृथि॑वीम् । बृ॒हत् । ज्योतिः॑ । समि॑ति॒ । ई॒धिरे॑ ॥ तेषा॑म् । भा॒नुः । अज॑स्रः । इत् । शु॒क्रः । दे॒वेषु॑ । रो॒चते॑ ॥ सः॑सृष्टामिति॑ सं - सृष्टा॑म् । वसु॑भिरिति॑ वसु॑ - भिः । रु॒द्रैः । धी॒रैः" । कर्म॑ण्याम् । मृदं॑म् ॥ हस्ता॑भ्याम् । मृ॒द्वीम् । कृ॒त्वा । सि॑नीवा॒ली । क॑रोतु ।

20 TS 4.1.5.3

TS 4.1.5.3

Samhita Paata

तां ॥ सि॒नीवा॒ली सु॑क॒पर्दा सु॑कु॒रीरा स्वौ॑प॒शा । सा तु॒भ्यम॑दिते म॒ह ओ॒खां द॑धातु हस्त॑योः ॥ उ॒खां क॑रोतु शक्त्या॑ बा॒हुभ्या॑-मदि॑तिर्द्वि॒या । मा॒ता पु॒त्रं य॒थोप॑स्थे साऽग्निं बि॑भर्तु गर्भ॑ आ ॥ मुख॑स्य शिरो॑ऽसि य॒ज्ञस्य॑ प॒दे स्थः॑ । वस॑वस्त्वा कृ॒ण्वन्तु॑ गाय॒त्रेण॑ छन्द॑सा ऽङ्गिर॑स्वत् पृथि॑व्यासि रु॒द्रास्त्वा॑ कृ॒ण्वन्तु॑ त्रैष्टु॒भेन॑ छन्द॑सा ऽङ्गिर॑स्वदु॒न्तरि॑क्षमस्या - []

Pada Paata

ताम् ॥ सिनीवाली । सुकपदेति सु - कपर्दा । सुकुरीरेति सु - कुरीरा । स्वौपशेति सु - औपशा
 ॥ सा । तुभ्यम् । अदिते । महे । एति । उखाम् । दुधातु । हस्तयोः ॥ उखाम् । करोतु
 । शक्त्या । बाहुभ्यामिति बाहु - भ्याम् । अदितिः । धिया ॥ माता । पुत्रम् । यथा । उपस्थ
 इत्युप - स्थे । सा । अग्निम् । बिभर्तु । गर्भे । आ ॥ मुखस्य । शिरः । असि । यज्ञस्य ।
 पदे इति । स्थः ॥ वसवः । त्वा । कृण्वन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । पृथिवी
 । असि । रुद्राः । त्वा । कृण्वन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । अन्तरिक्षम् । असि ।

21 TS 4.1.5.4**TS 4.1.5.4****Samhita Paata**

-दित्यास्त्वा कृण्वन्तु जागतेन छन्दसाऽङ्गिरस्वद् द्यौरसि विश्वे त्वा देवा वैश्वानराः कृण्वन्त्वानुष्टुभेन
 छन्दसा-ऽङ्गिरस्वद्-दिशोऽसि ध्रुवाऽसि धारया मयि प्रजाः रायस्पोषं गौपत्यं सुवीर्यं सजातान्
 यजमानायाऽदित्यै रास्त्राऽस्य दितिस्ते बिलं गृह्णातु पाङ्केन छन्दसा ऽङ्गिरस्वत् ॥ कृत्वाय सा
 महीमुखां मृन्मयीं योनिमग्रयै । तां पुत्रेभ्यः सं प्रा () यच्छददितिः श्रपयानिति ॥

Pada Paata

आदित्याः । त्वा । कृण्वन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । द्यौः । असि । विश्वे ।

त्वा । देवाः । वैश्वानराः । कृण्वन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु - स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ।
 दिशः । असि । ध्रुवा । असि । धारय । मयि । प्रजामिति प्र-जाम् । रायः । पोषम् ।
 गौपत्यम् । सुवीर्यमिति सु - वीर्यम् । सजातानिति स - जातान् । यजमानाय । अदित्यै ।
 रास्ना । असि । अदितिः । ते । बिलम् । गृह्णातु । पाङ्केन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥
 कृत्वाय । सा । महीम् । उखाम् । मृन्मयीमिति मृत्-मयीम् । योनिम् । अग्र्यै ॥ ताम् ।
 पुत्रेभ्यः । सम् । प्रेति () । अयच्छत् । अदितिः । श्रपयान् । इति ॥

22 TS 4.1.6.1

TS 4.1.6.1

Samhita Paata

वसवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण छन्दसाऽङ्गिरस्वद्-रुद्रास्त्वा धूपयन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाऽङ्गिरस्व-दादित्यास्त्वा
 धूपयन्तु जागतेन छन्दसाऽङ्गिरस्वद्- विश्वे त्वा देवा वैश्वानरा धूपयन्त्वानुष्टुभेन छन्दसाऽङ्गिरस्व-
 दिन्द्रस्त्वा धूपयत्वङ्गिरस्वद्-विष्णुस्त्वा धूपयत्वङ्गिरस्वद्-वरुणस्त्वा धूपयत्वङ्गिरस्व-ददितिस्त्वा देवी
 विश्वदेव्यावती पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वत् खनत्ववट देवानां त्वा पत्नी - []

Pada Paata

वसवः । त्वा । धूपयन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । रुद्राः । त्वा । धूपयन्तु
 । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । आदित्याः । त्वा । धूपयन्तु । जागतेन । छन्दसा
 । अङ्गिरस्वत् । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । धूपयन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु - स्तुभेन

। छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । इन्द्रः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । विष्णुः । त्वा ।
 धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । वरुणः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । अदितिः । त्वा । देवी ।
 विश्वदैव्यावतीति विश्वदैव्य - वती । पृथिव्याः । सधस्थ इति सध - स्थे । अङ्गिरस्वत् । खनतु
 । अवट । देवानाम् । त्वा । पत्नीः ।

23 TS 4.1.6.2

TS 4.1.6.2

Samhita Paata

देवी विश्वदैव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वद्-दधतूखे धिषणास्त्वा देवीविश्वदैव्यावतीः पृथिव्याः
 सधस्थेऽङ्गिरस्व-दुभीन्धतामुखे ग्रास्त्वा देवीविश्वदैव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्व-च्छपयन्तूखे
 वरूत्रयो जनयस्त्वा देवीविश्वदैव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वत् पंचन्तूखे । मित्रैतामुखां पंचैषा
 मा भेदि । एतां ते परि ददाम्यभित्त्यै ॥ अभीमां - []

Pada Paata

देवीः । विश्वदैव्यावतीरिति विश्वदैव्य - वतीः । पृथिव्याः । सधस्थ इति सध - स्थे । अङ्गिरस्वत्
 । दधतु । उखे । धिषणाः । त्वा । देवीः । विश्वदैव्यावतीरिति विश्वदैव्य - वतीः । पृथिव्याः
 । सधस्थ इति सध - स्थे । अङ्गिरस्वत् । अभीति । इन्धताम् । उखे । ग्राः । त्वा । देवीः
 । विश्वदैव्यावतीरिति विश्वदैव्य - वतीः । पृथिव्याः । सधस्थ इति सध - स्थे । अङ्गिरस्वत् ।
 श्रपयन्तु । उखे । वरूत्रयः । जनयः । त्वा । देवीः । विश्वदैव्यावतीरिति विश्वदैव्य - वतीः ।

पृथिव्याः । सुधस्थ इति सुध - स्थे । अङ्गिरस्वत् । पचन्तु । उखे ॥ मित्रं । एताम् । उखाम् । पच । एषा । मा । भेदि ॥ एताम् । ते । परीति । ददामि । अभित्यै ॥ अभीति । इमाम् ।

24 TS 4.1.6.3

TS 4.1.6.3

Samhita Paata

महिना दिवं मित्रो बभूव सुप्रथाः । उत श्रवसा पृथिवीं ॥ मित्रस्य चरुषणीधृतः श्रवो देवस्य सानसिं । द्युम्नं चित्रश्रवस्तमं ॥ देवस्त्वा सवितोद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः । सुबाहुरुत शक्त्या ॥ अपद्यमाना पृथिव्याशा दिश आ पृण । उत्तिष्ठ बृहती भवोर्द्धा तिष्ठ ध्रुवा त्वं ॥ वसवस्त्वा ऽऽच्छृन्दन्तु गायत्रेण छन्दसा ऽङ्गिरस्वद् रुद्रास्त्वा ऽऽच्छृन्दन्तु () त्रैष्टुभेन छन्दसा ऽङ्गिरस्व-दादित्यास्त्वा ऽऽच्छृन्दन्तु जागतेन छन्दसा ऽङ्गिरस्वद्-विश्वे त्वा देवा वैश्वानरा आ च्छृन्दन्त्वानुष्टुभेन छन्दसा ऽङ्गिरस्वत् ॥

Pada Paata

महिना । दिवम् । मित्रः । बभूव । सुप्रथा इति स - प्रथाः ॥ उत । श्रवसा । पृथिवीम् ॥ मित्रस्य । चरुषणीधृत इति चरुषणि - धृतः । श्रवः । देवस्य । सानसिम् ॥ द्युम्नम् । चित्रश्रवस्तममिति चित्रश्रवः - तमम् ॥ देवः । त्वा । सविता । उदिति । वपतु । सुपाणिरिति सु - पाणिः । स्वङ्गुरिरिति सु - अङ्गुरिः ॥ सुबाहुरिति सु - बाहुः । उत । शक्त्या ॥ अपद्यमाना । पृथिवि । आशाः । दिशः । एति । पृण ॥ उदिति । तिष्ठ । बृहती । भव । उर्द्धा । तिष्ठ । ध्रुवा । त्वम् ॥ वसवः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । गायत्रेण । छन्दसा

। अङ्गिरस्वत् । रुद्राः । त्वा । एति । छृन्दन्तु () । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ।
 । आदित्याः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । विश्वे । त्वा ।
 । देवाः । वैश्वानराः । एति । छृन्दन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु - स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥

25 TS 4.1.7.1

TS 4.1.7.1

Samhita Paata

समास्त्वाऽग्र ऋतवो वर्द्धयन्तु सँवत्सरा ऋषयो यानि सत्या । सं दिव्येन दीदिहि रोचनेन विश्वा
 आ भाहि प्रदिशः पृथिव्याः ॥ सं चेद्व्यस्वाऽग्ने प्र च बोधयैनुमुच्चं तिष्ठ महते सौभगाय । मा च
 रिषदुपसत्ता ते अग्ने ब्रह्माणस्ते यशसः सन्तु माऽन्ये ॥ त्वामग्ने वृणते ब्राह्मणा इमे शिवो अग्ने - []

Pada Paata

समाः । त्वा । अग्ने । ऋतवः । वर्द्धयन्तु । सँवत्सरा इति सं-वत्सराः । ऋषयः । यानि
 । सत्या ॥ समिति । दिव्येन । दीदिहि । रोचनेन । विश्वाः । एति । भाहि । प्रदिश इति
 प्र - दिशः । पृथिव्याः ॥ समिति । च । इद्व्यस्व । अग्ने । प्रेति । च । बोधय । एनुम्
 । उदिति । च । तिष्ठ । महते । सौभगाय ॥ मा । च । रिषत् । उपसत्तेत्युप - सत्ता ।
 ते । अग्ने । ब्रह्माणः । ते । यशसः । सन्तु । मा । अन्ये ॥ त्वाम् । अग्ने । वृणते ।
 ब्राह्मणाः । इमे । शिवः । अग्ने ।

26 TS 4.1.7.2

TS 4.1.7.2

Samhita Paata

सुँवरणे भवा नः । सपत्नहा नो अभिमातिजिच्च स्वे गये जागृह्य प्रयुच्छन् ॥ इहैवाग्ने अधि
धारया रुयिं मा त्वा निक्त्रन् पूर्वचितो निक्त्रिणः । क्षत्रमग्ने सुयममस्तु तुभ्यमुपसत्ता वर्द्धतां ते
अनिष्टृतः ॥ क्षत्रेणाग्ने स्वायुः सः रभस्व मित्रेणाग्ने मित्रधेये यतस्व । सजातानां मद्ध्यमस्था
एधि राज्ञामग्ने विहव्यो दीदिहीह ॥ अति - []

Pada Paata

सुँवरण इति सं - वरणे । भव । नः ॥ सपत्नहेति सपत्न-हा । नः । अभिमातिजिदित्यभिमाति
- जित् । च । स्वे । गये । जागृहि । अप्रयुच्छन्नित्यप्र - युच्छन् ॥ इह । एव । अग्ने
। अधीति । धारय । रुयिम् । मा । त्वा । नीति । क्रन् । पूर्वचित इति पूर्व - चितः ।
निक्त्रिण इति नि - क्त्रिणः ॥ क्षत्रम् । अग्ने । सुयममिति सु - यमम् । अस्तु । तुभ्यम् ।
उपसत्तेत्युप-सत्ता । वर्द्धताम् । ते । अनिष्टृतः ॥ क्षत्रेण । अग्ने । स्वायुरिति सु - आयुः ।
समिति । रभस्व । मित्रेण । अग्ने । मित्रधेय इति मित्र - धेये । यतस्व ॥ सजातानामिति
स - जातानाम् । मद्ध्यमस्था इति मद्ध्यम-स्थाः । एधि । राज्ञाम् । अग्ने । विहव्य इति वि -
हव्यः । दीदिहि । इह ॥ अतीति ।

27 TS 4.1.7.3

TS 4.1.7.3

Samhita Paata

निहो अति सिधो ऽत्यचि॑न्ति-मत्यरा॑तिमग्रे । विश्वा ह्यग्रे दुरि॑ता सह॒स्वाथा॑स्मभ्यः॑ सह॒वीराः॑ रयि॒न्दाः॑
 ॥ अ॒नाधृ॑ष्यो जा॒तवे॑दा अ॒निष्टृ॑तो वि॒राड॑ग्रे क्ष॒त्रभृ॑द्-दी॒दिहि॑ह । विश्वा आशाः॑ प्रमु॒ञ्चन् मानु॑षीर्भियः
 शि॒वाभि॑रु॒द्य परि॑ पाहि नो वृ॒धे ॥ बृह॑स्पते स॒वित॑र्बो॒धयै॑नः॒ सःशितं॑ चि॒त्सं त॒राः सः शि॑शाधि ।
 वृ॒द्धयै॑नं म॒हते॑ सौभ॑गाय- []

Pada Paata

निहः । अतीतिं । सिधः । अतीतिं । अचि॑न्तिम् । अतीतिं । अरा॑तिम् । अ॒ग्रे ॥ विश्वा ।
 हि । अ॒ग्रे । दुरि॑तेति दुः - इ॒ता । सह॑स्व । अथ । अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म - भ्य॑म् । सह॒वीरा॑मिति
 सह - वी॒राम् । रयि॑म् । दाः ॥ अ॒नाधृ॑ष्य इत्य॑ना - धृ॒ष्यः । जा॒तवे॑दा इति॑ जा॒त - वे॑दाः
 । अ॒निष्टृ॑तः । वि॒राडिति॑ वि - राट् । अ॒ग्रे । क्ष॒त्रभृ॑दिति॑ क्षत्र - भृत् । दी॒दिहि॑ । इ॒ह ॥
 विश्वाः । आशाः । प्र॒मु॒ञ्च॒न्निति॑ प्र - मु॒ञ्चन् । मानु॑षीः । भियः । शि॒वाभिः । अ॒द्य । परी॑तिं
 । पा॒हि । नः । वृ॒धे ॥ बृह॑स्पते । स॒वि॒तः । बो॒धय॑ । ए॒नम् । सःशित॑मिति॑ सं - शित॑म्
 । चि॒त् । स॒त॒रामिति॑ सं - त॒राम् । समि॑तिं । शि॒शाधि॑ ॥ वृ॒द्धय॑ । ए॒नम् । म॒हते॑ । सौभ॑गाय ।

28 TS 4.1.7.4

TS 4.1.7.4

Samhita Paata

विश्वं ए॒न॒म॒नु॒ म॒द॒न्तु॒ दे॒वाः ॥ अ॒मु॒त्र॒भू॒या॒द॒ध॒ य॒द्य॒म॒स्य॒ बृ॒ह॒स्प॒ते॒ अ॒भि॒श॒स्ते॒र॒ मु॒ञ्चः॑ । प्र॒त्यौ॒ह॒ता॒-
म॒श्वि॒ना॑ मृ॒त्यु॒म॒स्मा॒द् दे॒वा॒ना॑-म॒ग्ने॒ भि॒ष॒जा॒ श॒ची॑भिः ॥ उ॒द्व॒यं॑ त॒म॒स॒स्परि॑ प॒श्य॒न्तो॒ ज्यो॒ति॒रु॒त्त॒रं॑ ।
दे॒वं दे॒व॒त्रा॑ सू॒र्य॒म॒ग॒न्म॒ ज्यो॒ति॒रु॒त्त॒मं॑ ॥

Pada Paata

वि॒श्वे॑ । ए॒न॒म् । अ॒न्वि॒ति॑ । म॒द॒न्तु॒ । दे॒वाः ॥ अ॒मु॒त्र॒भू॒या॒दि॒त्य॑मु॒त्र - भू॒या॑त् । अ॒ध॑ । य॒त् ।
य॒म॒स्य॑ । बृ॒ह॒स्प॒ते॒ । अ॒भि॒श॒स्ते॒रि॒त्य॑भि - श॒स्तेः॑ । अ॒मु॒ञ्चः॑ ॥ प्र॒ती॒ति॑ । औ॒ह॒ता॒म् । अ॒श्वि॒ना॑
। मृ॒त्यु॒म् । अ॒स्मा॒त् । दे॒वा॒ना॑म् । अ॒ग्ने॒ । भि॒ष॒जा॑ । श॒ची॑भि॒रि॒ति॑ श॒चि॑ - भिः॑ ॥ उ॒दि॒ति॑ ।
वृ॒य॒म् । त॒म॒सः॑ । प॒री॒ति॑ । प॒श्य॒न्तः॑ । ज्यो॒तिः॑ । उ॒त्त॒र॒मि॒त्यु॒त् - त॒र॒म् ॥ दे॒व॒म् । दे॒व॒त्रे॒ति॑
दे॒व - त्रा॑ । सू॒र्य॒म् । अ॒ग॒न्म॒ । ज्यो॒तिः॑ । उ॒त्त॒म॒मि॒त्यु॒त् - त॒म॒म् ॥

29 TS 4.1.8.1

TS 4.1.8.1

Samhita Paata

ऊ॒र्द्ध्वा अ॒स्य स॒मिधो॑ भवन्त्यूर्द्ध्वा शु॒क्रा शो॒ची॑ऽष्य॒ग्नेः । द्यु॒मत्त॑मा सु॒प्रती॑कस्य सू॒नोः ॥ तनू॑नपा॒दसु॑रो
वि॒श्ववे॑दा दे॒वो दे॒वेषु॑ दे॒वः । प॒थ आऽन॑क्ति म॒द्धा घृ॑तेन ॥ म॒द्धा य॒ज्ञं न॑क्ष॒से प्री॑णानो नरा॒शऽसो॑
अ॒ग्ने । सु॒कृदे॒वः स॒वि॒ता वि॒श्ववा॑रः ॥ अ॒च्छा॒यमे॑ति श॒वसा॑ घृ॒तेने॑डानो वह्नि॒र्मसा॑ । अ॒ग्निः सु॒चो
अ॒द्धरे॑षु प्र॒यत्सु॑ ॥ स य॑क्षदस्य म॒हिमा॑नम॒ग्नेः स - []

Pada Paata

ऊ॒र्द्ध्वाः । अ॒स्य । स॒मिध॒ इति॑ सं-इधः । भ॒वन्ति॑ । ऊ॒र्द्ध्वा । शु॒क्रा । शो॒ची॑ऽषि । अ॒ग्नेः
॥ द्यु॒मत्त॑मेति॑ द्यु॒मत् - त॒मा । सु॒प्रती॑कस्येति॑ सु - प्रती॑कस्य । सू॒नोः ॥ तनू॑नपा॒दिति॑ तनू॑-नपा॒त्
। अ॒सुरः॑ । वि॒श्ववे॑दा॒ इति॑ वि॒श्व-वे॑दाः । दे॒वः । दे॒वेषु॑ । दे॒वः ॥ प॒थः । ए॒ति । अ॒न॒क्ति ।
म॒द्धा । घृ॑तेन ॥ म॒द्धा । य॒ज्ञम् । न॑क्ष॒से । प्री॑णानः । नरा॒शऽसः॑ । अ॒ग्ने ॥ सु॒कृदि॑ति॑ सु -
कृ॒त् । दे॒वः । स॒वि॒ता । वि॒श्ववा॑र॒ इति॑ वि॒श्व - वा॒रः ॥ अ॒च्छ । अ॒यम् । ए॒ति । श॒वसा॑ ।
घृ॑तेन ॥ ई॒डानः॑ । वह्निः॑ । नम॑सा ॥ अ॒ग्निम् । सु॒चः । अ॒द्धरे॑षु । प्र॒यत्स्विति॑ प्र॒यत् - सु ॥
सः । य॒क्षत् । अ॒स्य । म॒हिमा॑नम् । अ॒ग्नेः । सः ।

30 TS 4.1.8.2

TS 4.1.8.2

Samhita Paata

ई॑ म॒न्द्रासु॑ प्र॒यसः॑ । वसु॒श्चेति॑ष्ठो वसु॒धात॑मश्च ॥ द्वा॒रो दे॒वीर॑न्व॒स्य वि॒श्वे व्र॑ता द॒दन्ते॑ अ॒ग्नेः ।
उ॒रु॒व्यच॑सो धा॒म्रा प॑त्य॒मानाः॑ ॥ ते अ॒स्य योष॑णे दि॒व्ये न यो॑ना॒वुषा॑सान॒क्ता । इ॒मं य॒ज्ञम॑वता म॒द्धरं॑

नः ॥ दैव्यां होतारावूर्द्ध-मद्धरं नोऽग्नेर्जिह्वामभि गृणीतं । कृणुतं नः स्विष्टिं ॥ तिस्रो देवीर्ब्रुहिरेदं
सदन्त्विडा सरस्वती- []

Pada Paata

ईम् । मन्द्रासुं । प्रयसः ॥ वसुः । चेतिष्ठः । वसुधातम् इति वसु - धातमः । च ॥ द्वारः
। देवीः । अन्वितिं । अस्य । विश्वे । व्रता । ददन्ते । अग्नेः ॥ उरुव्यचस इत्युरु -
व्यचसः । धाम्ना । पत्यमानाः ॥ ते इति । अस्य । योषणे इति । दिव्ये इति । न ।
योनौ । उषासानक्तौ ॥ इमम् । यज्ञम् । अवताम् । अद्धरम् । नः ॥ दैव्यां । होतारौ ।
ऊर्ध्वम् । अद्धरम् । नः । अग्नेः । जिह्वाम् । अभीतिं । गृणीतम् ॥ कृणुतम् । नः ।
स्विष्टिमिति सु-इष्टिम् ॥ तिस्रः । देवीः । ब्रुहिः । एति । इदम् । सदन्तु । इडा । सरस्वती ।

31 TS 4.1.8.3

TS 4.1.8.3

Samhita Paata

भारती । मही गृणाना ॥ तन्नस्तुरीपमद्धतं पुरुक्षु त्वष्टा सुवीरं । रायस्पोषं वि ष्यंतु नाभिमुस्मे
॥ वनस्पतेऽव सृजा रराणस्त्मना देवेषु । अग्निरुहव्यं शमिता सूदयाति ॥ अग्ने स्वाहा कृणुहि
जातवेद इन्द्राय हव्यं । विश्वे देवा हविरिदं जुषन्तां ॥ हिरण्यगर्भः समवर्तताग्ने भूतस्य जातः
पतिरेकं आसीत् । स दाधार पृथिवीं द्या - []

Pada Paata

भार॑ती ॥ म॒ही । गृ॒णा॒ना ॥ तत् । नः॑ । तुरी॑प॒म् । अ॒द्भु॑तम् । पु॒रु॒क्षु । त्वष्टा॑ । सु॒वीर॑मि॒ति
 सु - वीर॑म् ॥ रा॒यः । पोष॑म् । वी॒ति॑ । स्य॒तु । नाभि॑म् । अ॒स्मे इति॑ ॥ वन॑स्प॒ते । अवे॑ति
 । सृ॒ज् । ररा॑णः । त्मना॑ । दे॒वेषु॑ ॥ अ॒ग्निः । ह॒व्यम् । श॒मि॒ता । सू॒दु॒या॒ति ॥ अ॒ग्रे ।
 स्वाहा॑ । कृ॒णु॒हि । जा॒त॒वे॒द् इति॑ जा॒त - वे॒द् । इन्द्रा॑य । ह॒व्यम् ॥ वि॒श्वे । दे॒वाः । ह॒विः
 । इ॒दम् । जु॒ष॒न्ता॒म् ॥ हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भ॑ इति॑ हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भः । स॒मि॒ति॑ । अ॒व॒र्त॒त । अ॒ग्रे । भू॒त॒स्य॑
 । जा॒तः । प॒तिः । ए॒कः । आ॒सी॒त् ॥ सः । दा॒धा॒र । पृ॒थि॒वी॒म् । द्या॒म् ।

32 TS 4.1.8.4**TS 4.1.8.4****Samhita Paata**

-मु॒तेमां॑ क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥ यः प्रा॑ण॒तो नि॑मिष॒तो म॑हि॒त्वैक॑ इ॒द्राजा॑ जग॒तो ब॒भूव॑ । य
 ई॒शे अ॒स्य द्वि॑प॒दश्च॑तु॒ष्पदः॑ क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥ य आ॑त्म॒दा ब॑ल॒दा यस्य॑ वि॒श्वं उ॒पास॑ते
 प्र॒शिषं॑ यस्य॑ दे॒वाः । यस्य॑ छा॒याऽमृ॑तं॒ यस्य॑ मृ॒त्युः क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥ यस्ये॑मे
 हि॒मव॑न्तो म॒हित्वा॑ यस्य॑ स॒मु॒द्रश् र॒सया॑ स॒हा - []

Pada Paata

उ॒त । इ॒माम् । क॒स्मै । दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम ॥ यः । प्रा॑ण॒त इति॑ प्र - अ॒न॒तः ।

नि॒मि॒ष॒त इति॑ नि - मि॒ष॒तः । म॒हि॒त्वेति॑ म॒हि - त्वा । ए॒कः । इ॒त् । रा॒जो॑ । ज॒ग॒तः । ब॒भू॒व
 ॥ यः । ई॒शो॑ । अ॒स्य । द्वि॒प॒द इति॑ द्वि - प॒दः । च॒तु॒ष्प॒द इति॑ च॒तुः - प॒दः । क॒स्मै॑ ।
 दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॒ ॥ यः । आ॒त्म॒दा इत्या॑त्म॒दाः । ब॒ल॒दा इति॑ ब॒ल॒दाः । य॒स्य॑
 । वि॒श्वे॑ । उ॒पा॒स॒त इत्यु॑प - आ॒स॒ते । प्र॒शि॒ष॒मिति॑ प्र - शि॒ष॒म् । य॒स्य॑ । दे॒वाः ॥ य॒स्य॑
 । छा॒या । अ॒मृ॒त॒म् । य॒स्य॑ । मृ॒त्युः । क॒स्मै॑ । दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॒ ॥ य॒स्य॑ ।
 इ॒मे । हि॒म॒व॒न्त इति॑ हि॒म - व॒न्तः । म॒हि॒त्वेति॑ म॒हि - त्वा । य॒स्य॑ । स॒मु॒द्र॒म् । र॒स॒या॑ । स॒ह ।

33 TS 4.1.8.5

TS 4.1.8.5

Samhita Paata

-ऽऽहुः । य॒स्ये॒माः प्र॒दि॒शो॒ य॒स्य॑ बा॒हू क॒स्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॒ ॥ यं क्र॒न्द॒सी॒ अव॑सा त॒स्त॒भा॒ने
 अ॒भ्यै॒क्षे॒तां॒ मन॑सा॒ रेज॑माने । य॒त्राधि॑ सू॒र उ॒दि॒तौ व्ये॒ति॒ क॒स्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॒ ॥ ये॒न॒ द्यौ॒रु॒ग्रा
 पृ॒थि॒वी च॑ दृ॒ढे ये॒न॒ सु॒वः स्त॒भितं॑ ये॒न॒ ना॒कः । यो अ॒न्त॒रि॒क्षे रज॑सो वि॒मानः॑ क॒स्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑
 वि॒धेम॒ ॥ आ॒पो ह॒ यन्म॑ह॒ती वि॒श्व - []

Pada Paata

आ॒हुः ॥ य॒स्य॑ । इ॒माः । प्र॒दि॒श इति॑ प्र॒दि॒शः । य॒स्य॑ । बा॒हू इति॑ । क॒स्मै॑ । दे॒वाय॑ ।
 ह॒विषा॑ । वि॒धेम॒ ॥ य॒म् । क्र॒न्द॒सी॒ इति॑ । अव॑सा । त॒स्त॒भा॒ने इति॑ । अ॒भ्यै॒क्षे॒ता॒मित्य॑भि -
 ऐ॒क्षे॒तां । मन॑सा । रेज॑माने॒ इति॑ ॥ य॒त्र । अधी॑ति । सू॒रः । उ॒दि॒ता॒वित्यु॑त् - इ॒तौ । व्ये॒तीति॑

वि - एति॑ । कस्मै॑ । देवाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॑ ॥ येन॑ । द्यौः । उ॒ग्रा । पृ॒थि॒वी । च॒ ।
 दृ॒ढे इति॑ । येन॑ । सु॒वः । स्तु॒भि॒तम् । येन॑ । नाकः॑ ॥ यः । अ॒न्त॒रि॒क्षे । रज॑सः । वि॒मान्
 इति॑ वि॒मानः॑ । कस्मै॑ । देवाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॑ ॥ आपः॑ । ह॒ । यत् । म॒ह॒तीः । वि॒श्वम् ।

34 TS 4.1.8.6

TS 4.1.8.6

Samhita Paata

-माय॑न् दक्षं॑ दधा॑ना जु॒नय॑न्ती॒र॒ग्निं । ततो॑ दे॒वानां॑ नि॒रव॑र्त॒तासु॑रेकः] कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ ॥ य॒-
 श्चि॒दापो॑ म॒हि॒ना प॒र्य॑प॒श्य॒द्-दक्षं॑ दधा॑ना जु॒नय॑न्ती॒र॒ग्निं । यो दे॒वेष्व॑धि॑ दे॒व एक॑ आसी॒त् कस्मै॑ दे॒वाय॑
 ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ ॥

Pada Paata

आय॑न् । दक्ष॑म् । दधा॑नाः । जु॒नय॑न्तीः । अ॒ग्निम् ॥ ततः॑ । दे॒वाना॑म् । नि॒रिति॑ । अ॒व॒र्त॒त् ।
 । असुः॑ । एकः॑ । कस्मै॑ । दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॑ ॥ यः । चि॒त् । आपः॑ । म॒हि॒ना
 । प॒र्य॑प॒श्य॒दिति॑ परि॒-अप॑श्यत् । दक्ष॑म् । दधा॑नाः । जु॒नय॑न्तीः । अ॒ग्निम् ॥ यः । दे॒वेषु॑ ।
 अधी॑ति । दे॒वः । एकः॑ । आसी॑त् । कस्मै॑ । दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॑ ॥

35 TS 4.1.9.1

TS 4.1.9.1

Samhita Paata

आकू॑तिम॒ग्निं प्र॒युज॑ः स्वाहा॑ मनो॑ मे॒धाम॒ग्निं प्र॒युज॑ः स्वाहा॑ चि॒त्तं वि॒ज्ञात॑म॒ग्निं प्र॒युज॑ः स्वाहा॑ वा॒चो
वि॒धृति॑म॒ग्निं प्र॒युज॑ः स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये॒ मन॑वे स्वाहा॑ऽअ॒ग्नये॑ वै॒श्वान॒राय॑ स्वाहा॑ वि॒श्वे दे॒वस्य॑ ने॒तुर्म॑र्तो
वृ॒णीत॑ स॒ख्यं वि॒श्वे रा॒य इ॑षु॒द्ध्यसि॑ द्यु॒म्नं वृ॒णीत॑ पु॒ष्यसे॑ स्वाहा॑ मा सु भि॒त्था मा सु रि॑षो द॒ःहंस्व
वी॒डय॑स्व सु । अबं॑ धृ॒ष्णु वी॒रय॑स्वा - []

Pada Paata

आकू॑तिमित्या - कू॒तिम् । अ॒ग्निम् । प्र॒युज॑मिति॑ प्र - यु॒जम् । स्वाहा॑ । मनः॑ । मे॒धाम् । अ॒ग्निम्
। प्र॒युज॑मिति॑ प्र-यु॒जम् । स्वाहा॑ । चि॒त्तम् । वि॒ज्ञात॑मिति॑ वि - ज्ञा॒तम् । अ॒ग्निम् । प्र॒युज॑मिति॑
प्र - यु॒जम् । स्वाहा॑ । वा॒चः । वि॒धृति॑मिति॑ वि-धृ॒तिम् । अ॒ग्निम् । प्र॒युज॑मिति॑ प्र - यु॒जम् ।
स्वाहा॑ । प्र॒जाप॑तये॒ इति॑ प्र॒जा - प॒तये॑ । मन॑वे । स्वाहा॑ । अ॒ग्नये॑ । वै॒श्वान॒राय॑ । स्वाहा॑ ।
वि॒श्वे । दे॒वस्य॑ । ने॒तुः । म॑र्तः । वृ॒णीत॑ । स॒ख्यम् । वि॒श्वे । रा॒यः । इ॑षु॒द्ध्यसि॑ । द्यु॒म्नम्
। वृ॒णीत॑ । पु॒ष्यसे॑ । स्वाहा॑ । मा । स्वि॒ति । भि॒त्थाः । मा । स्वि॒ति । रि॑षः । द॒ःहंस्व
। वी॒डय॑स्व । सु ॥ अबं॑ । धृ॒ष्णु । वी॒रय॑स्व ।

36 TS 4.1.9.2

TS 4.1.9.2

Samhita Paata

-ऽग्निश्चेदं करिष्यथः ॥ दृ॒ह॒स्व दे॒वि पृ॒थि॒वि स्व॒स्तये॑ आ॒सुरी॑ मा॒या स्व॒धया॑ कृ॒ताऽसि॑ । जुष्टं॑
दे॒वाना॑मि॒दम॑स्तु ह॒व्यम॑रि॒ष्टा त्वमु॑दि॒हि य॒ज्ञे अ॒स्मिन् ॥ मि॒त्रैता॑मु॒खां त॑पैषा मा भे॒दि । ए॒तां ते परि॑
द॒दाम्य॑भि॒त्त्यै ॥ द्र॒व॒न्नः सर्पि॑रा॒सुतिः॑ प्र॒त्नो होता॑ वरे॒ण्यः । सह॑स॒स्पु॒त्रो अ॒द्भुतः॑ ॥ पर॑स्या॒ अधि॑
स॒वतो॑ऽव॒राऽ॒भ्या - []

Pada Paata

अ॒ग्निः । च । इ॒दम् । क॒रि॒ष्य॒थः ॥ दृ॒ह॒स्व । दे॒वि । पृ॒थि॒वि । स्व॒स्तये॑ । आ॒सुरी॑ । मा॒या
। स्व॒धये॑ति॒ स्व - ध॒या । कृ॒ता । अ॒सि ॥ जुष्टं॑ । दे॒वाना॑म् । इ॒दम् । अ॒स्तु । ह॒व्यम् ।
अ॒रि॒ष्टा । त्वम् । उ॒दि॒ति । इ॒हि । य॒ज्ञे । अ॒स्मिन् ॥ मि॒त्र । ए॒ताम् । उ॒खाम् । त॒प ।
ए॒षा । मा । भे॒दि ॥ ए॒ताम् । ते । प॒री॒ति । द॒दामि॑ । अ॒भि॒त्त्यै ॥ द्र॒व॒न्न इति॑ द्रु - अ॒न्नः
। सर्पि॑रा॒सुति॒रिति॑ सर्पिः - आ॒सुतिः॑ । प्र॒त्नः । होता॑ । वरे॒ण्यः ॥ सह॑सः । पु॒त्रः । अ॒द्भुतः॑
॥ पर॑स्याः । अधी॑ति । स॒वत् इति॑ सं - व॒तः । अ॒व॒रान् । अ॒भि । ए॒ति ।

37 TS 4.1.9.3

TS 4.1.9.3

Samhita Paata

त॑र । यत्रा॒हमस्मि॑ ता॒ अ॒व ॥ प॒र॒म॒स्याः॑ प॒रा॒व॒तो॑ रो॒हि॒द॑श्च इ॒हाऽ*ग॑हि । पु॒री॒ष्यः॑ पु॒रु॒प्रि॒योऽग्ने॑ त्वं
त॑रा मृ॒धः ॥ सी॒द॒ त्वं मा॒तु॒र॒स्या उ॒प॒स्थे॑ वि॒श्वान्य॑ग्ने व॒युना॑नि वि॒द्वान् । मै॒नाम॑र्चिषा॒ मा तप॑सा॒ऽभि
शू॒शुचो॑ऽन्तर॑स्या॒ शु॒क्र ज्योति॑र्वि भा॒हि ॥ अ॒न्तर॑ग्ने रु॒चा त्वमु॑खायै स॒दने॑ स्वे । तस्या॒स्त्व॑
हर॑सा॒ तप॑न् () जा॒त॑वे॒दः शि॒वो भ॑व ॥ शि॒वो भू॒त्वा म॒ह्यम॑ग्नेऽथो॑ सी॒द शि॒वस्त्वं । शि॒वाः कृ॒त्वा
दि॒शः सर्वाः॑ स्वां॒ योनि॑मि॒हाऽऽस॑दः ॥

Pada Paata

त॒र ॥ यत्र॑ । अ॒हम् । अस्मि॑ । तान् । अ॒व ॥ प॒र॒म॒स्याः॑ । प॒रा॒व॒त॒ इति॑ प॒रा - व॒तः ।
रो॒हि॒द॑श्च इति॑ रो॒हि॒त् - अ॒श्वः । इ॒ह । ए॒ति॑ । ग॒हि ॥ पु॒री॒ष्यः॑ । पु॒रु॒प्रि॒य इति॑ पु॒रु - प्रि॒यः ।
अ॒ग्ने॑ । त्वम् । त॒र । मृ॒धः ॥ सी॒द॑ । त्वम् । मा॒तुः । अ॒स्याः॑ । उ॒प॒स्थ॒ इत्यु॒प - स्थे॑ ।
वि॒श्वानि॑ । अ॒ग्ने॑ । व॒युना॑नि । वि॒द्वान् ॥ मा । ए॒नाम् । अ॒र्चिषा॑ । मा । तप॑सा । अ॒भीति॑
। शू॒शुचः॑ । अ॒न्तः । अ॒स्याम् । शु॒क्रज्योति॑रिति॑ शु॒क्र - ज्योतिः॑ । वी॒ति॑ । भा॒हि ॥ अ॒न्तः
। अ॒ग्ने॑ । रु॒चा । त्वम् । उ॒खायै॑ । स॒दने॑ । स्वे ॥ तस्याः॑ । त्वम् । हर॑सा । तप॑न् ()
। जा॒त॑वे॒द इति॑ जा॒त॑वे॒दः । शि॒वः । भू॒व ॥ शि॒वः । भू॒त्वा । म॒ह्यम् । अ॒ग्ने॑ । अ॒थो इति॑
। सी॒द॑ । शि॒वः । त्वम् ॥ शि॒वाः । कृ॒त्वा । दि॒शः । सर्वाः॑ । स्वा॒म् । योनि॑म् । इ॒ह ।
ए॒ति॑ । अ॒स॒दः ॥

38 TS 4.1.10.1

TS 4.1.10.1

Samhita Paata

यद॑ग्रे॒ यानि॑ कानि॑ चाऽऽते॒ दारू॑णि दु॒ध्मसि॑ । तद॑स्तु॒ तुभ्य॑मिद्-घृतं॑ तज्जु॑षस्व यवि॑ष्ठ्य ॥ यद॑-
त्यु॑प॒जिह्वि॑का यद्व॒म्रो अ॑ति॒सर्प॑ति । सर्वं॑ तद॑स्तु ते घृतं॑ तज्जु॑षस्व यवि॑ष्ठ्य ॥ रात्रि॑ः रात्रि॒मप्र॑यावुं
भर॑न्तोऽश्वा॑येव॒ तिष्ठ॑ते घा॒सम॑स्मै । रा॒यस्पो॑षेण॒ समि॑षा मद॑न्तोऽग्रे॒ मा ते॒ प्रति॑वेशा रिषाम ॥ नाभा॑
- []

Pada Paata

यत् । अ॒ग्रे । यानि॑ । कानि॑ । च । एति॑ । ते । दारू॑णि । दु॒ध्मसि॑ ॥ तत् । अ॒स्तु
। तुभ्य॑म् । इत् । घृतम् । तत् । जु॒षस्व । यवि॑ष्ठ्य ॥ यत् । अ॒त्ति । उ॒प॒जिह्वि॑केत्यु॒प -
जिह्वि॑का । यत् । व॒म्रः । अ॒ति॒सर्प॑तीत्य॒ति-सर्प॑ति ॥ सर्व॑म् । तत् । अ॒स्तु । ते । घृतम्
। तत् । जु॒षस्व । यवि॑ष्ठ्य ॥ रात्रि॑ः रात्रि॒मिति॑ रात्रि॑म् - रात्रि॑म् । अ॒प्र॒याव॑मित्य॒प्र-या॑वम् ।
भर॑न्तः । अ॒श्वा॑य । इ॒व । तिष्ठ॑ते । घा॒सम् । अ॒स्मै ॥ रा॒यः । पो॑षेण । समि॑ति । इ॒षा ।
मद॑न्तः । अ॒ग्रे । मा । ते । प्रति॑वेशा इति॒ प्रति॑ - वे॒शाः । रि॒षाम् ॥ नाभा॑ ।

39 TS 4.1.10.2

TS 4.1.10.2

Samhita Paata

पृथिव्याः समिधा-नमग्निः रायस्पोषाय बृहते हवामहे । इरम्मदं बृहदुक्थं यजत्रं जेतारमग्निं पृतनासु
सासहिं ॥ याः सेना अभीत्वरीरा-व्याधिनी-रुगणा उत । ये स्तेना ये च तस्करास्तास्ते अग्नेऽपि
दधाम्यास्यै ॥ दशष्ट्रभ्यां मलिम्लून् जंभ्यै-स्तस्करा उत । हनूभ्याः स्तेनान्-भगवस्ता-स्त्वं खादु
सुखादितान् ॥ ये जनेषु मलिम्लवः स्तेनास-स्तस्करा वनै । ये - []

Pada Paata

पृथिव्याः । समिधानमिति सं-इधानम् । अग्निम् । रायः । पोषाय । बृहते । हवामहे ॥
इरमंदमितीरं - मदम् । बृहदुक्थमिति बृहत् - उक्थम् । यजत्रम् । जेतारम् । अग्निम् ।
पृतनासु । सासहिम् ॥ याः । सेनाः । अभीत्वरीरित्यभि - इत्वरीः । आव्याधिनीरित्यां -
व्याधिनीः । उगणाः । उत ॥ ये । स्तेनाः । ये । च । तस्कराः । तान् । ते । अग्ने
। अपीति । दधामि । आस्यै ॥ दशष्ट्रभ्याम् । मलिम्लून् । जंभ्यैः । तस्करान् । उत ॥
हनूभ्यामिति हनु - भ्याम् । स्तेनान् । भगव इति भग - वः । तान् । त्वम् । खादु । सु-
खादितानिति सु - खादितान् ॥ ये । जनेषु । मलिम्लवः । स्तेनासः । तस्कराः । वनै ॥ ये ।

40 TS 4.1.10.3

TS 4.1.10.3

Samhita Paata

कक्षे॑ष्व॒घा॒ यव॑स्ता॒स्ते द॑धामि॒ जंभ॑योः ॥ यो अ॒स्मभ्य॑मराती॒याद्-यश्च॑ नो॒ द्वेष॑ते॒ जनः॑ । निन्दा॑द्यो
अ॒स्मान् दि॒प्साँ॑ च॒ सर्वं॑ तं म॑स्मसा॒ कुरु॑ ॥ स॒श॒शितं॑ मे॒ ब्रह्म॑ स॒श॒शितं॑ वी॒र्यं॑ बलं॑ । स॒श॒शितं॑
क्ष॒त्रं जि॒ष्णु॒ यस्या॒ऽहम॑स्मि॒ पुरो॑हि॒तः ॥ उ॒देषां॑ बा॒हू अ॒तिर॑मु॒द्रच॑ उ॒दू बलं॑ । क्षि॒णोमि॑ ब्रह्म॑णा॒-
ऽमि॒त्रानु॑न्नयामि॒ - []

Pada Paata

कक्षे॑षु । अ॒घा॒यव॑ इत्य॑घ - यवः॑ । तान् । ते । द॒धामि॑ । जंभ॑योः ॥ यः । अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म-
भ्यम् । अ॒राती॒यात् । यः । च॒ । नः॑ । द्वेष॑ते । जनः॑ ॥ निन्दा॑त् । यः । अ॒स्मान् । दि॒प्साँ॑त्
। च॒ । सर्व॑म् । तम् । म॑स्मसा॒ । कुरु॑ ॥ स॒श॒शित॑मिति सं - शित॑म् । मे॒ । ब्रह्म॑ । स॒श॒शित॑-
मिति सं - शित॑म् । वी॒र्य॑म् । बल॑म् ॥ स॒श॒शित॑मिति सं - शित॑म् । क्ष॒त्रम् । जि॒ष्णु॒ । यस्य॑ ।
अ॒हम् । अ॒स्मि॑ । पुरो॑हि॒त इति॑ पुरः - हि॒तः ॥ उ॒दिति॑ । ए॒षाम् । बा॒हू इति॑ । अ॒तिर॑म् । उ॒-
दिति॑ । व॒चः॑ । उ॒दिति॑ । उ॒ । बल॑म् ॥ क्षि॒णोमि॑ । ब्रह्म॑णा । अ॒मि॒त्रान् । उ॒दिति॑ । न॒यामि॑ ।

41 TS 4.1.10.4

TS 4.1.10.4

Samhita Paata

स्वा॑ अ॒हं ॥ दृ॒शा॒नो रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौ॒र्दुर्म॑र॒षमा॑युः श्रि॒ये रु॑चा॒नः । अ॒ग्नि॒रमृ॑तो॒ अभ॑व॒द्वयो॑-
भि॒र्यदे॑नं॒ द्यौर॑ज॒नय॑त् सु॒रेताः॑ ॥ वि॒श्वा रू॒पाणि॑ प्र॒ति मु॑ञ्चते क॒विः प्रा॒ऽसा॑वी॒द्भद्रं॑ द्वि॒पदे॑ चतु॑ष्पदे ।
वि ना॒कम॑ख्यत् स॒विता वरे॑ण्योऽनु॑ प्र॒याण॑मु॒षसो॑ वि॒राज॑ति ॥ न॒क्तो॒षासा॑ सम॑न॒सा वि॒रूपे॑ धा॒पये॑ते
शि॒शुमे॑कं॒ समी॑ची । द्यावा॑ क्षा॒मा रु॒क्मो - []

Pada Paata

स्वान् । अ॒हम् ॥ दृ॒शा॒नः । रु॒क्मः । उ॒र्व्या । वी॒तिं । अ॒द्यौत् । दु॒र्म॑र॒षमि॑तिं दुः -
म॒र॒षम् । आ॒युः । श्रि॒ये । रु॑चा॒नः ॥ अ॒ग्निः । अ॒मृतः॑ । अ॒भ॒वत् । वयो॑भि॒रिति॑ वयः -
भिः । यत् । ए॒नम् । द्यौः । अ॒ज॒नय॑त् । सु॒रेता॑ इति॑ सु - रेताः॑ ॥ वि॒श्वा । रू॒पाणि॑ ।
प्र॒तीति॑ । मु॑ञ्चते । क॒विः । प्रे॒तिं । अ॒सा॒वीत् । भ॒द्रम् । द्वि॒पद॑ इति॑ द्वि॒पदे॑ । चतु॑ष्पद॑ इति॑
चतुः - प॒दे ॥ वी॒तिं । ना॒कम् । अ॒ख्यत् । स॒विता । वरे॑ण्यः । अ॒न्वि॒तिं । प्र॒याण॑मि॒तिं
प्र - या॒नम् । उ॒षसः॑ । वी॒तिं । रा॒ज॒ति ॥ न॒क्तो॒षासा॑ । सम॑न॒सेति॑ स - म॒न॒सा । वि॒रू॒-
पे इति॑ वि॒रूपे॑ । धा॒पये॑ते इति॑ । शि॒शुम् । ए॒कम् । समी॑ची इति॑ ॥ द्यावा॑ । क्षा॒मम् । रु॒क्मः ।

42 TS 4.1.10.5

TS 4.1.10.5

Samhita Paata

अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्रवि॒णो॒दाः ॥ सु॒प॒र्णो॑ऽसि ग॒रु॒त्मा॑न् त्रि॒वृत्ते॑ शि॒रो गाय॑त्रं चक्षुः

स्तोमं आत्मा सामं ते तनूर्वामदेव्यं बृहद्-रथन्तरे पक्षौ यज्ञायज्ञियं पुच्छं छन्दांस्यङ्गानि धिष्णिषाः
शफा यजूंषि नामं ॥ सुपर्णोऽसि गुरुत्मान् दिवं गच्छ सुवः पत ॥

Pada Paata

अन्तः । वीतिं । भाति । देवाः । अग्निम् । धारयन् । द्रविणोदा इति द्रविणः - दाः ॥ सुपर्ण
इति सु - पर्णः । असि । गुरुत्मान् । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । ते । शिरः । गायत्रम् । चक्षुः ।
स्तोमः । आत्मा । सामं । ते । तनूः । वामदेव्यमिति वाम - देव्यम् । बृहद्रथन्तरे इति बृहत् -
रथन्तरे । पक्षौ । यज्ञायज्ञियम् । पुच्छम् । छन्दांसि । अङ्गानि । धिष्णिषाः । शफाः । य-
जूंषि । नामं ॥ सुपर्ण इति सु - पर्णः । असि । गुरुत्मान् । दिवम् । गच्छ । सुवः । पत ॥

43 TS 4.1.11.1

TS 4.1.11.1

Samhita Paata

अग्ने यं यज्ञमद्धरं विश्वतः परिभूरसि । स इद्वेषु गच्छति ॥ सोम यास्ते मयोभुवं ऊतयः सन्ति
दाशुषे । ताभिर्नोऽविता भव ॥ अग्निर्मूर्धा >1 , भुवः > त्वन्नः सोम >3 , या ते धामानि
>4 ॥ तथ सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ अचिंती यच्चकृमा
दैव्ये जने दीनैर्दक्षैः प्रभूती पूरुषत्वता ।

Pada Paata

अ॒ग्ने॑ । य॒म् । य॒ज्ञ॒म् । अ॒द्भ॒र॒म् । वि॒श्व॒तः॑ । प॒रि॒भूरि॑ति॒ परि॒ - भूः॑ । अ॒सिं॑ ॥ सः॑ । इ॒त् । दे॒वेषु॑ । ग॒च्छ॒ति ॥ सोमं॑ । याः॑ । ते॒ । म॒यो॒भुव॑ इति॒ मयः॑ - भुवः॑ । ऊ॒तयः॑ । स॒न्ति॑ । द॒ाशु॑षे ॥ ताभिः॑ । नः॑ । अ॒वि॒ता । भ॒व ॥ अ॒ग्निः॑ । मू॒र्धा । भुवः॑ ॥ त्व॒म् । नः॑ । सो॒म । या । ते॒ । धा॒मा॒नि ॥ तत् । स॒वि॒तुः॑ । व॒रे॒ण्य॒म् । भ॒र्गः॑ । दे॒वस्य॑ । धी॒म॒हि ॥ धि॒यः॑ । यः॑ । नः॑ । प्र॒चो॒दया॑दि॒ति प्र॒चो॒दया॑त् ॥ अचि॑त्ती । यत् । च॒कृ॒म । दै॒व्यै॑ । ज॒नै॑ । दी॒नैः॑ । दक्षैः॑ । प्र॒भू॒तीति॑ प्र - भू॒ती । पू॒रुष॑त्व॒तेति॑ पू॒रुष॑ - त्व॒ता ॥

44 TS 4.1.11.2

TS 4.1.11.2

Samhita Paata

दे॒वेषु॑ च स॒वि॒त॒र्मा॒नु॒षेषु॑ च त्व॒न्नो॒ अत्र॑ सु॒व॒ता॒द॒ना॒ंग॒सः॑ ॥ चो॒द॒यि॒त्री॒ सू॒नृ॒ता॒नां॑ चे॒त॒न्ती॑ सु॒म॒ती॒नां॑ । य॒ज्ञं द॑धे॒ सर॑स्वती ॥ पा॒वी॒र॒वी क॑न्या॒ चि॒त्रा॒युः॑ सर॑स्वती वी॒र॒प॑त्नी॒ धि॒यं धा॑त् । ग्रा॒भि॒र॒च्छि॑द्रः॒ श॒र॒णः॑ स॒जो॒षां दुरा॑ध॒र॒षं गृ॑ण॒ते श॑र्म॒ यः॑ सत् ॥ पू॒षा गा॑ अ॒न्वे॑तु नः॒ पू॒षा र॑क्ष॒त्व॒र्व॒तः॑ । पू॒षा वा॒जः॑ स॒नो॒तु नः॑ ॥ शु॒क्रं ते॑ अ॒न्य॒द्य॒ज॒तं ते॑ अ॒न्य - []

Pada Paata

दे॒वेषु॑ । च॒ । स॒वि॒तः॑ । मा॒नु॒षेषु॑ । च॒ । त्व॒म् । नः॑ । अत्र॑ । सु॒व॒ता॒त् । अ॒ना॒ंग॒सः॑ ॥ चो॒द॒यि॒त्री । सू॒नृ॒ता॒नाम् । चे॒त॒न्ती॑ । सु॒म॒ती॒ना॒मि॒ति॑ सु॒ - म॒ती॒नाम् ॥ य॒ज्ञम् । द॒धे॒ । सर॑स्वती

॥ पावीरवी । क॒न्या॑ । चि॒त्रायु॑रिति॑ चि॒त्र - आ॒युः । सर॑स्वती । वी॒रप॑त्नीति॑ वी॒र - प॑त्नी ।
 धिय॑म् । धा॒त् ॥ ग्राभिः॑ । अ॒च्छि॑द्रम् । शृ॒णम् । स॒जोषा॑ इति॑ स-जोषाः । दु॒राध॑र॒षमि॑ति॑ दुः -
 आ॒ध॒र॒षम् । गृ॒ण॒ते । शर्म॑ । य॒ः स॒त् ॥ पू॒षा । गाः । अ॒न्वि॑ति॑ । ए॒तु । नः॑ । पू॒षा । र॒क्ष॒तु ।
 अ॒र्व॒तः ॥ पू॒षा । वा॒ज॑म् । स॒नो॒तु । नः॑ ॥ शु॒क्रम् । ते॑ । अ॒न्य॒त् । य॒ज॒तम् । ते॑ । अ॒न्य॒त् ।

45 TS 4.1.11.3

TS 4.1.11.3

Samhita Paata

-द्वि॒षु॒रूपे॑ अ॒ह॒नी॒ द्यौरि॑वासि । वि॒श्वा॒ हि मा॒या अ॒व॑सि॒ स्वधा॑वो भ॒द्रा ते॑ पू॒षन्नि॑ह रा॒तिर॑स्तु ॥
 तेऽव॑र्द्धन्त॒ स्वत॑वसो म॒हिट्व॑ना ऽऽनाकं॑ त॒स्थुरु॑ च॒क्रिरे॑ स॒दः । वि॒ष्णु र्य॑द्वाऽऽव॑द्-वृ॒षणं॑ म॒द॒च्युतं॑
 वयो॑ न सी॒दुन्न॑धि॒ ब॒रु॒हिषि॑ प्रि॒ये ॥ प्र॒चि॒त्रम॑र्कं गृ॒ण॒ते तु॒राय॑ मा॒रु॒ताय॑ स्वत॑वसे भर॒द्धं । ये स॒हा॒सि॑
 स॒ह॒सा॒ स॒ह॒न्ते॑ - []

Pada Paata

वि॒षु॒रूपे॑ इति॑ वि॒षु - रू॒पे । अ॒ह॒नी॒ इति॑ । द्यौः । इ॒व । अ॒सि ॥ वि॒श्वाः । हि । मा॒याः ।
 अ॒व॑सि । स्व॒धा॒व॒ इति॑ स्वधा - वः । भ॒द्रा । ते॑ । पू॒ष॒न् । इ॒ह । रा॒तिः । अ॒स्तु ॥ ते॑ ।
 अ॒व॑र्द्धन्त॒ । स्वत॑वस॒ इति॑ स्व - त॒व॒सः । म॒हिट्व॑नेति॑ म॒हि - त्व॑ना । ए॒ति॑ । ना॒कम् । त॒स्थुः ।
 उ॒रु । च॒क्रि॑रे । स॒दः ॥ वि॒ष्णुः । य॒त् । ह॒ । आ॒व॑त् । वृ॒ष॒णम् । म॒द॒च्यु॒तमि॑ति॑ म॒द - च्यु॒तम् ।
 । व॒यः । न । सी॒दु॒न्न॒ । अ॒धी॑ति॑ । ब॒रु॒हिषि॑ । प्रि॒ये ॥ प्रे॑ति॑ । चि॒त्रम् । अ॒र्कम् । गृ॒ण॒ते ।

तुराय॑ । मारु॑ताय । स्वत॑वसु॒ इति॑ स्व - तव॑से । भृ॒रुद्ध॑म् ॥ ये । सहा॑सि । सह॑सा । सह॑न्ते ।

46 TS 4.1.11.4

TS 4.1.11.4

Samhita Paata

रेज॑न्ते अ॒ग्रे पृ॒थि॒वी म॒खेभ्यः॑ ॥ वि॒श्वे दे॒वा >5, वि॒श्वे दे॒वाः >6 ॥ द्यावा॑ नः पृ॒थि॒वी इ॒मः
सि॒द्धम॒द्य दि॒विस्पृ॑शं । य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ यच्छ॒तां ॥ प्र पू॒र्वजे॑ पि॒तरा॑ नव्य॑सीभिर्गी॒र्भिः कृ॑णु॒द्धम् स॑द॒ने
ऋ॒तस्य॑ । आ नो॑ द्यावापृ॒थि॒वी दै॒व्येन॑ जने॒न या॑तं म॒हि वां व॒रूथं॑ ॥ अ॒ग्निः स्तो॑मे॒न बो॑धय
स॒मिधा॑नो अ॒मर्त्यं॑ । ह॒व्या दे॒वेषु॑ नो दध॑त् ॥ स ह॑व्य॒वाडम॑र्त्य उ॒शिग्दू॑तश्चनो॒हितः () ।
अ॒ग्निर्ध्रि॑या स॒मृण्व॑ति ॥ श॒न्नो भव॑न्तु >7 , वा॒जेवा॒जे > 8 ॥

Pada Paata

रेज॑न्ते । अ॒ग्रे । पृ॒थि॒वी । म॒खेभ्यः॑ ॥ वि॒श्वे । दे॒वाः । वि॒श्वे । दे॒वाः ॥ द्यावा॑ । नः ।
पृ॒थि॒वी इति॑ । इ॒मम् । सि॒द्धम् । अ॒द्य । दि॒विस्पृ॑शमिति॑ दि॒वि - स्पृ॑शम् ॥ य॒ज्ञम् । दे॒वेषु॑ ।
य॒च्छ॒ताम् ॥ प्रेति॑ । पू॒र्वजे॑ इति॑ पू॒र्व-जे॑ । पि॒तरा॑ । नव्य॑सीभिः । गी॒र्भिः । कृ॑णु॒द्धम् । स॑द॒ने
इति॑ । ऋ॒तस्य॑ ॥ एति॑ । नः । द्यावा॑पृ॒थि॒वी इति॑ द्यावा-पृ॒थि॒वी । दै॒व्येन॑ । जने॒न । या॑तम्
। म॒हि । वा॒म् । व॒रूथम्॑ ॥ अ॒ग्निम् । स्तो॑मे॒न । बो॑धय । स॒मिधा॑न इति॑ सं - इ॒धा॒नः ।
अ॒मर्त्यम्॑ ॥ ह॒व्या । दे॒वेषु॑ । नः । दध॑त् ॥ सः । ह॑व्य॒वाडिति॑ ह॒व्य - वाट् । अ॒मर्त्यः॑ ।
उ॒शिक् । दू॒तः । च॒नो॒हितः () ॥ अ॒ग्निः । ध्रि॑या । स॒मिति॑ । ऋ॒ण्वति॑ ॥ शम् । नः ।

भ॒व॒न्तु । वा॒जे॑वा॒ज इति॑ वा॒जे - वा॒जे ॥